

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ
ІНВГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ
ТА США**

Кваліфікаційна робота

На здобуття ОС «бакалавр»

студентки IV курсу

галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.041 «Германські мови

та літератури (переклад включно), перша

– англійська)»,

ОПП «Переклад з англійської та другої

західноєвропейської мови»

Вікторії ОЗЕРКЕВИЧ

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри

теорії і практики перекладу з

англійської мови

Віталій РАДЧУК

«Допущено до захисту»

Протокол № 10 кафедри

теорії і практики перекладу з англійської мови

ННІФ від 30.05.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАНОВА**

Київ – 2023

Зміст

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. Особливості перекладу політичного дискурсу	7
1.1. Характеристики політичного дискурсу	7
1.2. Творчі проблеми перекладу текстів політичних промов: інавгураційна промова як виклик для перекладача.....	10
1.3. Способи розв’язання перекладацьких труднощів на базі суспільно-політичних текстів в офіційно-діловому та газетно-публіцистичному стилях	13
Висновки до першого розділу	17
РОЗДІЛ 2. Аналіз перекладів інавгураційних промов американських та британських політиків	20
2.1. Аналіз перекладу інавгураційної промови Джо Байдена	21
2.2. Аналіз перекладу інавгураційної промови Дональда Трампа.....	25
2.3. Аналіз перекладу першої промови на посаді прем’єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака.....	31
2.4. Аналіз перекладу першої промови на посаді прем’єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона	35
Висновки до другого розділу	40
Загальні висновки.....	42
Список використаних джерел	46
Додатки.....	50
Summary	68

Вступ

Переклад інавгураційних промов є однією з найважливіших та найцікавіших перекладознавчих проблем. Ця тема є лейтмотивом серед дослідників-перекладачів, політологів і всіх тих, хто пов'язаний з суспільством і політикою. Аналіз перекладу вивчається в різних дисциплінах у рамках таких гуманітарних та соціальних сфер, як перекладознавство, лінгвістика, освіта, соціальні науки, психологія, краєзнавство, культурологія, міжнародні відносини, комунікаційні дослідження, біблійні переклади. Кожна зі сфер підпорядковується власним припущенням, вимірам аналізу та методології.

Політика актуальна завжди: серед людей завжди є лідер, який допомагає у скрутні часи та очолює шлях. Діячі виголошують промови і, у свою чергу, слугують зв'язком між елітами та суспільством, тож тема політичного дискурсу є невичерпною.

Актуальність цього наукового дослідження визначається тим, що його результати сприяють вирішенню питання систематизації досвіду та удосконалення перекладу та структури написання інавгураційних промов, з'ясуванню специфічних лінгвокультурологічних аспектів та стратегій їхнього перекладу, виявленню впливів (як позитивних, так і негативних) цих промов на перебіг державно-владних процесів в Україні.

Наукова новизна цього дослідження полягає в удосконаленні вже наявних перекладів та пропозиції своїх. Ми зібрали найактуальніші промови англомовних політичних діячів. Увага зосереджена на інавгураційних промовах, оскільки вони можуть показати нам характер політика якнайкраще та розкрити його наміри.

Предметом дослідження є політичний дискурс, особливості відтворення специфічних суспільно-політичних термінів та лінгвокультурологічних аспектів.

Об'єктом дослідження є інавгураційні промови сучасних британських та американських політиків.

Матеріалом дослідження служать видання, представлені у списку джерел, що наведений наприкінці роботи.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та наукова розробка пропозицій щодо удосконалення перекладів інавгураційних промов з англійської мови на українську (аналогічні прийоми можуть бути використані і під час перекладу з української мови на англійську); а також пропозиції щодо покращення структури та насичення промов задля ефективного впливу на широкий загал.

Для досягнення мети було сформовано наступні завдання:

- здійснити огляд наукових праць діячів, які займалися дослідженням суспільно-політичного перекладу, зокрема перекладом інавгураційних промов;
- опанувати теорію виникнення та попередній досвід вивчення питання політичного дискурсу;
- з'ясувати коло уподобань кожного з політиків як особистості, визначивши партійну та релігійну приналежність політиків, аби прослідкувати вплив цих факторів на змістовний склад політичних промов, який матиме вплив на подальший переклад;
- дослідити політичний та історичний контексти (розмістивши промову в культурній парадигмі часу, коли вона виголошувалася, дослідити переклад назв подій, згаданих книг, власних назв, аббревіатур та метафорично-ідіоматичних висловів), згадані лідерами країн, на базі запропонованих у роботі інавгураційних промов;
- проаналізувати переклади англомовних промов на українську мову, зіставним методом та запропонувати власні варіанти перекладу;
- вивчити лексичний склад промов і зробити висновок про їхню середню тривалість, ідентифікувавши загальну кількість слів, з метою взаємозв'язку з аудиторією, а також узагальнити сталу форму-кліше інавгураційної промови та вивести узагальнену стратегію її перекладу;
- розглянути культурні відмінності між інавгураційними промовами у Великій Британії та США, спираючись на ймовірний вплив на сприйняття рецепієнтом, та вибір способів перекладу промови (на прикладі сталих виразів та висловів);
- знайти схожі та відмінні аспекти у перекладі та структурі британських та американських інавгураційних промов;

- зробити висновки стосовно загальних тенденцій стратегій перекладу.

Основними **методами** нашого дослідження є аналіз, зіставний та описовий методи, а також методи компонентного та контекстуального аналізу. Саме перші виступи політичних лідерів можуть розкрити характер, цілі та ідеї особистості якнайкраще. За допомогою діаграм та графіків було описано результати аналізу. Подальшого розвитку набуло переосмислення зв'язку оточення конкретного політика, його різносторонніх поглядів, політичних та релігійних вподобань на вибір лексичних одиниць для інавгураційної промови.

Аналіз зосереджувався на англomовному політичному дискурсі, спираючись на інавгураційні промови англійських та американських політиків. Результати було апробовано та представлено під час Наукового семінару для молодих вчених «Актуальні проблеми перекладознавчих та порівняльних студій», а також під час VII Всеукраїнських наукових читань за участю молодих учених «Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи», які відбулися 6 – 7 квітня 2023 року у Навчально-науковому інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка.

Тема аналізу політичного дискурсу була розглянута ще древніми греками. Деякі вчені вважають, що австрієць Лео Спітцер, народжений у 1928 році слугує найдавнішим прикладом аналізу дискурсу. Його праця «Style Studies» була перекладена на французьку мову Мішелем Фуко. У Європі учений став одним із ключових теоретиків теми дискурсу, написав «The Archaeology of Knowledge». Основи теорії політичного дискурсу були закладені представниками кембриджської та оксфордської філософських шкіл у 50-ті роки ХХ ст, які здійснили аналіз лінгвістичного контексту суспільної думки. Серед класичних робіт з цієї проблематики можна відзначити праці Тьона ван Дейка, а також дослідження вітчизняних авторів: М. В. Ільїна, Є. І. Шейгала, О. М. Баранова. На жаль, в управлінській науці досі не вирішене питання систематизації цього досвіду, виявлення позитивних і негативних впливів на перебіг державно-владних процесів.

Структура та обсяг роботи. Відповідно до поставлених завдань та мети, робота складається зі вступу, двох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків. У вступі визначені актуальність теми, матеріал

та методи дослідження. У 1-му розділі робиться акцент на ключових поняттях, стратегіях та теоретичному обґрунтуванню перекладів у суспільно-політичному контексті. У 2-му розділі подано коротку характеристику політиків задля встановлення їхнього бекґраунду, аналіз перекладів з англійської на української мову та власні варіанти відтворення. Підсумки роботи підбито у загальних висновках, серед них: пропозиції щодо вдосконалення та систематизації стратегій перекладів, порівняння структури британських та американських політичних промов, рекомендації для виконання майбутніх перекладів.

Ця робота буде корисною для перекладачів, політичних діячів та аналітиків, дослідників соціальних наук та всіх тих, кому є цікавою тема перекладу політичного дискурсу.

РОЗДІЛ 1. Особливості перекладу політичного дискурсу

1.1. Характеристики політичного дискурсу

XXI століття показало експоненціальне зростання як кількості, так і важливості дискурсу, який циркулює в політичному полі, як національному, так і міжнародному. Це частково зумовлено очевидною послідовністю криз протягом більш ніж 15 років: від «глобальної» фінансової кризи, що триває, до терактів у Америці, а також до загальної дестабілізації світового балансу. На сьогодні ми бачимо велику кількість політичної інформації і саме нам вирішувати, чи буде вона для нас корисною. Але все ж на політичній арені кількість діячів та їхня роль не зменшуються. З часом їхні функції тільки розширюються.

Спираючись на роботи білоруських науковців, ми визначаємо поняття «“дискурс”- це вербальна форма об’єктивації змісту свідомості, що регулюється домінуючим у той чи іншій соціокультурній традиції типом раціональності» [1]. Отже, дискурс – це фрагмент дійсності, розгортання або відтворення у просторі й часі акту свідомості, що має різну форму вияву (усну або письмову), зумовлюється і регулюється культурною традицією певного соціуму. «Сучасна філософія трактує поняття дискурсу як розмову, бесіду, мовне спілкування, мовленнєву практику будь-якої спільноти, яка опосередкована універсумом лінгвістичних знаків, соціальних інститутів, культурних символів» [13, с.54].

Обґрунтованою і досить важливою вважаємо концепцією професора Амстердамського університету – Тьона ван Дейка. У ній запропоновано багатопланове та різностороннє визначення дискурсу як особливого комунікативного явища, як «складної єдності мовної форми, знання і дій, як події, інтерпретація якої виходить за рамки буквального розуміння висловлювання. На думку вченого у дискурсі відображається складна ієрархія знань, яка потрібна для його створення та сприйняття. Тож, дискурс показує залежність створюваного мовного витвору від обставин – знань про світ, суджень, думок, переконань і конкретних цілей мовця.

Французький дослідник Мішель Фуко в своїй концепції вважав, що інструментом освоєння дискурсу є мовна практика людей в ході якої обговорюється не лише світ, але й складаються правила мови і розумові конструкції. «Дискурс – це

одночасно і процес, і результат. На думку вченого термін «дискурс» включає в себе суспільно прийняті способи розгляду та інтерпретації навколишнього світу і, витікаючи саме з такого бачення світу, - дії людей і форми організації соціуму» [13, с.55].

Також суттєвим є бачення дискурсу за Є.Переверзевим та В.Кожемякіним. «Вони пропонують розуміти під дискурсом, здійснену в певних історичних і соціальних рамках, особливим чином організовану і тематично сформовану послідовність висловлювань, рецепція яких здатна вплинути на моделі суб'єктивного досвіду людини, його внутрішню репрезентацію світу, переконання і поведінку» [13, с.55].

Слід зазначити, що виокремлюють такі характеристики дискурсу (в тому числі й політичного – як окремого різновиду):

1. Багаторівневе і багатофакторне явище – психічне, когнітивне, мовне, соціальне.
2. Дискурс – не просто текст, це – екстралінгвістичне поняття, що детермінується багатьма чинниками, наврахування яких призведе до хибних результатів аналізу.
3. Це складне комунікативне явище, що обумовлюється і регулюється соціокультурними особливостями певної спільноти. Необхідним є врахування всіх обставин його виникнення і протікання.
4. Найважливішою складовою дискурсу є його когнітивна природа. Це акт мислетворення, пізнання, передачі знань.
5. Дискурс є потужним інструментом впливу на масову свідомість. Фактично, він є конструюванням (створенням правил поведінки, сприйняття, пізнання та відтворення) певного світу для певної спільноти людей [13, с.55-56].

Серед широкого розуміння дискурсу виокремлюють політичний дискурс. Під ним розуміємо жанри, що обмежуються соціальною сферою, а саме політикою. «Політичний дискурс ми будемо розуміти як вироблену в певних історичних і соціальних рамках інституційно організовану і тематично сфокусовану послідовність висловлювань, рецепція яких здатна підтримувати і змінювати відносини домінування і підпорядкування в суспільстві» [12, с.76].

«Політики в цьому сенсі — це група людей, які отримують гроші за свою (політичну) діяльність і яких обирають або призначають (або самопризначають) як центральних гравців у державі. Цей спосіб визначення політичного дискурсу мало чим відрізняється від ототожнення медичного, юридичного чи освітнього дискурсу з відповідними учасниками у сферах медицини, права чи освіти. Це відносно легка частина (якщо ми можемо погодитися щодо того, що означає «політика»). З інтеракційної точки зору аналізу дискурсу, ми також повинні включити різних реципієнтів у політичні комунікативні події, такі як громадськість, народ, громадяни, «маси» та інші групи чи категорії. Тобто, як тільки ми локалізуємо політику та її дискурси в публічній сфері, на сцені з'являється набагато більше учасників політичної комунікації» [25, р.3].

Аналіз політичного дискурсу полягає в аналізі промов, які виголошуються на політичних форумах (таких як дебати, виступи та слухання). Політичний дискурс - це формальний обмін обґрунтованими поглядами щодо того, який з кількох альтернативних напрямів дій слід вживати для вирішення суспільної проблеми.

Слід зазначити, що приналежність до конкретної партії змушує спікера з самого початку вказати конкретну причину для виступу, мотив «я говорю не тому, що я хочу говорити, а тому, що мені так потрібно»; підкреслювати «репрезентативність» своєї мови, говорячи від імені якої партія, фракції або групи висуває певну думку; використовувати провідним мотивом думку «нас багато», оскільки колективна діяльність є більш вражаючою, ніж індивідуальна промова; уникати проявів особистих мотивів і намірів, аби підкреслити соціальну значимість і відповідальність, має бути мотив «Я представляю інтереси всього суспільства в цілому».

Наприкінці хотілося б навести цитату Арістотеля – давнього грецького філософа та науковця, який є автором трактату про державу «Політика»: «Тепер очевидна причина, чому людина є більшою політичною твариною, ніж бджоли чи будь-які інші стадні тварини. Природа, як ми часто говоримо, нічого не творить даремно, і людина — єдина тварина, яку вона наділила даром мови. І в той час як простий звук є лише вказівкою на задоволення чи біль, і, отже, зустрічається в інших

тварин (оскільки їхня природа досягає сприйняття насолоди та болю та сповіщення про них одне одному, і не далі), сила мови має на меті викласти доцільне і недоцільне, а також справедливе і несправедливе. І характерною рисою людини є те, що вона одна має відчуття добра і зла, справедливості та несправедливості, а об'єднання живих істот, які мають це відчуття, створює сім'ю та державу» [17, р.28].

Отже, людина за природою – політична тварина. Я думаю, це означає, що людина може бути собою тільки в людському суспільстві. За його межами особистість неможлива. У «Політиці» Аристотель визнає, що розумна, пристрасна та переконлива політична мова розумна відображає характер оратора.

Підводячи підсумки, ми можемо стверджувати, що дискурс надає можливість показати кожного індивіда з групи, з кращої або гіршої сторони та те, що за його допомогою можна розрізнити добро і зло, справедливість і брехню;

Аналіз дискурсу - це свого роду мікроскоп: за примхою аналітика він фокусується на різних об'єктах, на різних рівнях збільшення. Він несе у собі досить велику кількість інформації і характеризує мовця. Проводити дослідження дискурсу, зокрема політичного, можна з різних кутів відповідно до різних критеріїв. Результати аналізу науковців завжди будуть різнитися через розмаїття точок зору людей, але це дає нам змогу стверджувати, що політичний дискурс завжди відкритий для дослідницької інтерпретації.

1.2. Творчі проблеми перекладу текстів політичних промов: інавгураційна промова як виклик для перекладача

Інавгураційні промови політичних діячів є важливим жанром політичного дискурсу, який має на меті задати тон і порядок денний для нової адміністрації. Промови часто містять посилання на історію, культуру та цінності нації, а також риторичні прийоми та стилістичні особливості, властиві особистості та стилю оратора. «Проблематика перекладу (...) не нова. Оглядові витoki її, як це неодноразово зазначалося, сягають Стародавнього Риму; ще Цицерон формулював, що слова при перекладі слід не підраховувати, а зважувати, і, отже, вже тоді вирішувалася проблема вірності оригіналу» [10, с.3]. Переклад промов вимагає не

лише мовної компетентності, а й глибокого розуміння культурного та соціального контексту, в якому ці промови були виголошені.

Велика Британія має свою традицію коронації, яка відображає багату історію монархії та культуру країни. У той же час, США мають свою традицію інавгурації, яка фокусується на значенні демократії та свободи в цій країні.

Переклад інавгураційних промов є викликом для перекладачів, оскільки вони мають передати не тільки зміст промови, але й відтворити її тон, емоційність та експресивність, а також відобразити лінгвокультурологічні особливості тієї або іншої країни. Дослідивши існуючу літературу на тему, ми можемо виокремити труднощі, які виникають при перекладі інавгураційних промов:

- 1) Мона Бейкер у своїй книзі «In Other Words: A Coursebook on Translation» стверджує, що існують проблеми перекладу загальних висловлювань та ідіом [18];
- 2) Крістіна Шароші-Мардірошу статті «Problems Related to the Translation of Political Texts» звертає увагу на проблеми перекладу культурно-визначених термінів та імен у політичних промовах [44]. Кияк Т.Р. стверджує, що існує близько 300 фахових мов, тож наявність специфічних лексичних одиниць може призводити до «комунікативних бар'єрів» [6, с. 51];
- 3) Коптілов В.В. у курсі «Теорія і практика перекладу» зазначає важливість логічної послідовності викладу у перекладі відповідно до оригіналу [7, с.153]. Також відзначається проблема нехтування оригіналом, «коли перекладач вважає текст першотвору лише сировиною, лише вихідним матеріалом для власних справ» [8, с.2], тоді в кращому випадку в нього виходить «переспів», а не «переклад» [8, с.2];
- 4) Роджер Т. Белл у своїй книзі «Translation and Translating: Theory and Practice» виокремлює проблеми перекладу цитат, включаючи проблеми з точністю, відтворенням стилю та збереженням значення [19];
- 5) Кундзіч О.Л. у статті «Творчі проблеми перекладу» виокремлює проблему перекладу неологізмів та необхідності застосування творчого підходу [9];
- 6) Лоуренс Венуті у книзі «The Translator's Invisibility: A History of Translation» наголошує на виклику збереження оригінального стилю та тон тексту, а також правильному відтворенні культурних та історичних нюансів [51];

- 7) Важивим є і правильний переклад риторичних фігур: інавгураційні промови містять багато риторичних фігур, таких як метафори, анафори, епіфори та інші. Перекладачі повинні знайти відповідні фігури в мові, на яку перекладають, та відтворити їх, зберігаючи експресивність та емоційність оригіналу;
- 8) Відтворення культурних та історичних аспектів: інавгураційні промови мають сильний культурний та історичний контекст, який може бути важко передати в перекладі. Перекладачі повинні бути знайомі з культурою та історією країни та знайти відповідні еквіваленти в мові перекладу;
- 9) Знаходження точних відповідників та еквівалентів для специфічної політичної лексики;
- 10) Виокремлення перекладацької трансформації та її вправний переклад із застосуванням творчого підходу.

Політичні промови часто мають формальний тон та використовують урочисту лексику. Вони можуть містити складні конструкції, довгі речення та вживання технічних термінів. У них часто використовуються різні риторичні фігури, такі як антитези, метафори, гіперболи та іронія. Ці фігури мають на меті залучити увагу аудиторії та підкреслити головні ідеї промови.

Інавгураційні промови зазвичай вимагають використання публічної мови. Це означає, що мова повинна бути зрозумілою та доступною для аудиторії. Політичні діячі можуть використовувати жаргон, сленг, або національні вислови, які також стають потенційними викликами для перекладача. У промовах можуть міститися підкреслення важливості певних ідей, щоб привернути увагу аудиторії. Це може досягатися за допомогою словесних повторів або використання емоційно забарвлених слів.

Політичні діячі зазвичай використовують: 1) першу особу однини, - щоб підкреслити своє переконання в тому, що вони говорять, 2) першу особу множини, щоб наголосити на важливості значення згуртованості та єдності. Це може допомогти залучити аудиторію до активного слухання виконує функцію переконання.

Хоча й усі наведені вище перекладацькі труднощі є викликами для тлумача, слід наголосити, що «основною метою перекладу є не заміна мови, а збереження

мови, тобто порозуміння» [15, с.3]. Ми маємо зберігати творчий підхід до перекладу: за потреби доместикувати текст, щоб український читач зміг осягнути задане послання від політичного лідера або навіть ототожнити себе із американцем чи британцем; або ж навпаки форенізувати текст – бути якомога ближчими до контексту задля того, щоб чітко та якомога зрозуміліше передати специфічний політичний вокабуляр або меседж.

1.3. Способи розв’язання перекладацьких труднощів на базі суспільно-політичних текстів в офіційно-діловому та газетно-публіцистичному стилях.

Офіційно-діловий стиль та газетний стиль є двома різними стилями письма, які використовуються в різних сферах комунікації, зокрема і в інавгураційних промовах політиків.

Офіційно-діловий стиль - це стиль письма, який використовується у діловій комунікації, офіційних документах, відомчих записках, листах та інших документах, що мають офіційний характер. Особливості цього стилю полягають у використанні точної термінології, стандартних формул, офіційних звертань та технічних термінів, щоб промова або документ були зрозумілими для всіх учасників комунікації. Офіційно-діловий стиль має бути чітким, лаконічним та поважним.

Газетний стиль - це стиль письма, який використовується в газетах, журналах та інших виданнях масової інформації. Основні риси газетного стилю - це простота та зрозумілість мови, звернення до широкої аудиторії, активне використання заголовків, підзаголовків, картинок та інших елементів верстки, щоб залучити увагу читача. Газетний стиль має бути легким, доступним та цікавим для читача, а також повинен відображати об’єктивну дійсність. Певні його риси ми можемо відслідкувати і в усному дискурсі інавгураційних промов.

Перекладацькі труднощі в офіційно-діловому та газетно-публіцистичному стилях можуть виникати з різних причин, таких як незнання термінів, неправильний вибір еквіваленту, неоднозначність речень тощо. Але існує декілька способів, які можуть допомогти розв’язати ці труднощі:

1) Використання словників, зокрема тлумачних: вони можуть допомогти знайти правильний переклад для термінів та фраз, які використовуються в офіційно-діловому та газетно-публіцистичному стилях.

2) Переклад тексту в контексті: тексти можна та потрібно перекладати в контексті, звертаючи увагу на загальний зміст та тон. Це допомагає знайти правильний переклад для складних фраз та виразів, які можуть мати різні значення в залежності від взаємозв'язку слів у реченнях.

3) Використання відповідної термінології: офіційно-діловий та газетно-публіцистичний стилі мають свою власну термінологію, яку слід знати та використовувати при перекладі.

Окрім наведених вище способів, існують методи запропоновані дослідником та викладачем Пітером Ньюмарком [див. Табл. 1.1]. У своїй книжці «A textbook of translation» він виокремлює 8 таких методів [34, p.45]:

1) Дослівний переклад: порядок слів мови оригіналу зберігається, а слова перекладаються окремо за їхніми найпоширенішими значеннями поза контекстом;

2) Буквальний переклад: граматичні конструкції вихідної мови перетворюються на їхні найближчі еквіваленти цільової мови, але лексичні слова знову перекладаються окремо, поза контекстом;

3) Правдивий переклад: вироблення точного контекстуального значення оригіналу в межах обмежень граматичних структур цільової мови;

4) Семантичний переклад: застосовується лише в тій мірі, в якій необхідно більше враховувати естетичну цінність тексту вихідної мови;

5) Адаптація: уайбільш вільна форма перекладу, і використовується в основному для п'єс (комедій) і віршів. Теми, персонажі, сюжети зазвичай зберігаються. Культура вихідної мови перетворюється на культуру цільової мови, а текст переписується. «Під адаптивними стратегіями розуміється використання тих прийомів, які підлаштовують переклад до культури одержувача» [11].

6) Вільний переклад: створює текст цільовою мовою без стилю, форми чи змісту оригіналу;

7) Ідіоматичний переклад: відтворює «меседж» оригіналу, але має тенденцію спотворювати нюанси значення, віддаючи перевагу просторіччям та ідіомам, яких немає в оригіналі;

8) Комунікативний переклад: передача точного контекстуального значення оригіналу таким чином, щоб і зміст, і мова були легко прийнятними та зрозумілими для читача.

Серед цих методів є два методи, які часто протиставляються, а саме метод семантичного перекладу і комунікативний метод перекладу; перший робить наголос на стилі та формі вихідного тексту, які мають бути збережені в цільовому тексті, тоді як другий зосереджується головним чином на меседжах вихідного тексту, які мають бути передані в цільовому тексті. Ньюмарк вказує на відмінності між цими двома методами, як показано в таблиці 1.2.

З огляду на відмінності щодо перекладу політичних промов, автор стверджує, що семантичний переклад підходить для перекладу політичних заяв. Автор стверджує, що політичні промови в даному випадку можуть підпадати під категорію політичних заяв (*political statements*). «Перекладаючи промову за допомогою методу семантичного перекладу, можна не тільки точно передати повідомлення, що містяться в промові, але й інші особливості, такі як структура речень або культурні особливості. Застосовуючи метод семантичного перекладу, такі функції, як повторення, релігійні вітання та інші культурні елементи, також можна зберегти» [38, с.14]. Таким чином, очікується, що застосування методу семантичного перекладу збереже ті відмінні та унікальні характеристики, які містяться в промові.

З іншого боку, «комунікативний спосіб перекладу можна застосовувати у вступній і заключній частинах промови, які здебільшого містять привітання та привітання» [38, с.14]. Тож, можна зробити висновок, що семантичний і комунікативний методи можна вважати найбільш прийнятними для перекладу політичних промов загалом.

Також, до вищезазначених, слід пригадати і метод транспозиції, який передбачає зміну граматичної структури оригінального тексту, зберігаючи те саме

значення. Наприклад, якщо в оригінальному тексті використовується пасивний стан, перекладач може вибрати використання активного стану в перекладі.

Метод модуляції, наприклад, передбачає зміну акценту або точки зору оригінального тексту. Наприклад, якщо в оригінальному тексті використовується метафора, яка є специфічною для культури вихідної мови, перекладач може вибрати іншу метафору, більш знайому аудиторії цільової мови.

Зрештою, вибір методу перекладу залежатиме від низки факторів, включаючи цільову аудиторію, тон оригінального тексту та культурний контекст, у якому використовуватиметься переклад. Кваліфікований перекладач використовуватиме комбінацію цих методів, щоб зробити точний переклад, який буде відповідати культурі та вимогам цільової аудиторії.

Відкритою залишається проблема точності та вірності перекладу. На цю тему розмірковує у своїй науковій праці Жук А.В. У роботі він зазначає, що під час перекладу слід чітко передати національний дух та форму оригіналу, а також індивідуальний стиль автора. Він вбачає необхідність внутрішньої спорідненості між автором оригіналу та перекладачем [3]. Окрім того, важливо зосередитися на комунікативній стратегії перекладу та створити адекватну комунікабельну ситуацію у. Дюришин Д. зазначає: «Переклад текстів, що репрезентують певну національну культуру, впливає не тільки на мову, якою вони перекладаються, а й на саму культуру-реципієнта» [2, с. 67]. Тож, текст, який ми отримуємо після перекладу впливає на цільову аудиторію, відбувається зближення, комунікація двох культур, формується уявлення про культуру країни вихідного тексту, тієї чи іншої особистості, тож на тлумачеві лежить неабияка відповідальність за сприйняття реципієнтом тієї або іншої культури.

У книзі «Developing Translation Competence» Крістін Шеффнер і Бебе Адаб також представлено різноманітні підходи до розвитку перекладацької компетентності: когнітивний підхід до перекладу (спрямований на розвиток когнітивних навичок перекладача), соціокультурний (вплив соціокультурних чинників на переклад і навчання перекладу), технологічний підхід (методи та інструменти, що покращують перекладацькі процеси, такі як комп'ютерно-

підтримуване перекладання (Computer-Assisted Translation, CAT) та машинний переклад) [45]. Деякі автори пропонують методологічні підходи до навчання перекладу, такі як проектно-орієнтоване навчання, рольові ігри або практика з використанням реальних текстів.

Моя думка є співзвучною до ідеї професорки Массачусетського університету в Амхерсті, яка стверджує у своїй статті *Translation and Political Engagement*: «Перекладачі повинні бути винахідливими та різноманітними у своєму підході до перекладу. Єдиного перекладацького підходу чи стратегії навряд чи буде достатньо - дослівного чи вільного, «доместикації» чи «форенізації». Натомість (...) слід застосовувати кілька стратегій і зберігати максимальну тактичну гнучкість, щоб найефективніше реагувати на безпосередній культурний контекст. Можливо, навіть бажано мати кілька взаємодоповнюючих репрезентацій одного й того ж набору текстів» [48]. Вона порівнює спробу прописати єдину стратегію перекладу із намаганням прописати єдину стратегію для ведення ефективної партизанської війни.

Щоб подолати таку кількість перекладацьких викликів потрібні: певна опортуністична життєздатність, креативність та звісно ж базові знання зі сфери перекладу, яким займатимемося.

Висновки до першого розділу

Політичний дискурс - це спеціальна форма мовлення, яка використовується у політичному контексті для вираження ідей, поглядів та переконань. Цей тип дискурсу має свої особливі характеристики, такі як вживання спеціалізованої лексики, стилістичних засобів та образності, використання довгих речень та складних конструкцій, а також застосування різноманітних стратегій впливу на аудиторію, таких як емоційна апеляція та риторичні прийоми.

Переклад текстів політичних промов може стати складним завданням для перекладача через використання спеціалізованої лексики та застосування складних граматичних конструкцій. Інавгураційні промови, зазвичай, містять велику кількість образних виразів та тяжких для сприйняття метафор, що можуть бути складними для

перекладу. Перекладачі повинні зберігати цілісність та відтворювати стиль та емоційний тон оригінального тексту, зберігаючи його зміст та смисл.

Під час перекладу суспільно-політичних текстів в офіційно-діловому та газетно-публіцистичному стилях можуть виникати різноманітні труднощі, пов'язані з лексикою, граматикою, стилем та культурними відмінностями між мовами. Для розв'язання таких перекладацьких труднощів можна використовувати наступні стратегії:

- 1) Перед-перекладацький аналіз: з'ясування цільової аудиторії, виду промови, лексичних та граматичних особливостей тексту;
- 2) Вибір еквівалентів: перекладач повинен обрати слова та вирази, які мають еквівалентні значення в цільовій мові, щоб забезпечити максимально точний переклад;
- 3) Перенесення культурних особливостей: врахування культурних відмінностей між мовами та перенесення їх в переклад задля збереження оригінального змісту та стилю тексту;
- 4) Переклад контексту: тлумач повинен врахувати контекст тексту та використовувати його для правильного відтворення змісту та стилю;
- 5) Використання пояснень: коментарі та виноски задля кращого осягнення тексту аудиторією.
- 6) Пост-редагування та переробка: задля забезпечення максимально точного та відповідного інтенції автора перекладу.

Задля якісного перекладу маємо врахувати всі нюанси перекладу політичного дискурсу, так як такі тексти насичені мовними цікавинками та будуть сприйняті широкою аудиторією. Політичний дискурс часто містить ідеологічні терміни та концепти, які потребують особливої уваги при перекладі; містить культурну специфіку. Кожна культура має свої особливості, які відображаються в інавгураційних промовах, тому при перекладі потрібно врахувати культурні відмінності. «У момент сприйняття людина має справу із складним художнім образом, і застосування, усвідомлення його значення залежить від запасу

сприйнятого ним раніше» [14]. Тексти мають власний мовний стиль, що характеризується вживанням формальної лексики та складних граматичних конструкцій, часто мають глибокий контекст (який базується на історичних фактах, біблійних притчах), який потрібно тлумачу розуміти.

При перекладі політичного дискурсу потрібно враховувати аудиторію, до якої звертається текст, і забезпечити належний рівень зрозумілості та виразності мовлення. Перекладач повинен також забезпечити відповідність наміру та стилю автора оригінального тексту.

Отже, у цьому розділі ми розглянули особливості політичного дискурсу та його перекладу. Політичний дискурс характеризується ідеологічним аспектом, культурною специфікою, мовним стилем, глибоким контекстом та спрямованістю на певний загал. При перекладі політичного дискурсу необхідно враховувати ці особливості, а також забезпечувати відповідність мети автора та стилю оригінального тексту. Крім того, ми досліджували лінгвокультурологічні аспекти перекладу інавгураційних промов політичних діячів Великої Британії та США, що включають культурну специфіку, стиль та сильну спрямованість на національний характер та історію. Врахування цієї специфіки допоможе забезпечити точний та виразний переклад політичного дискурсу, що є важливим для розуміння та сприйняття політичної риторики в різних країнах та культурах.

РОЗДІЛ 2. Аналіз перекладів інавгураційних промов американських та британських політиків

Перші промови політиків є одними з найяскравіших у їхніх кар'єрах. Обрання нового Президента США або прем'єр-міністра Британії є великою подією не тільки всередині країни, а й в усьому світі, так як ці дві країни є лідерками в ухваленні вагомих політичних рішень на міжнародній арені. Також важливим є те, що ці рішення наразі напряму дуже часто стосуються України. Лінгвокультурологічний аспект завжди присутній в інавгураційних промовах, так як політики звертаються до визначних історичних та біблійних подій, пригадують минуле та дякують попередникам. Промови сповнені контрастів, метафор і художніх фігур. Перекладачеві важливо розумітися на історичному контексті, знати важливі дати та витки в розвитку країни, аби правильно потрактувати сказане. Увага всього світу прикута до інавгураційних промов, тож знання таких аспектів є істотним задля правильної передачі меседжу.

2.1. Аналіз перекладу інавгураційної промови Джо Байдена

Джо Байден-молодший є чинним 46-м Президентом Сполучених Штатів Америки. Політична кар'єра Президента триває вже понад 50 років. У 1970-х, після отримання докторського ступеню з права у штаті Нью-Йорк, його було обрано в раду округу Ньюкасл. Далі, Байден увійшов до Сенату США, а згодом і став головою сенатського комітету; неодноразово брав участь у президентських перегонах; був віцепрезидентом США, а у 2021 році нарешті очолив країну [29].

Інавгураційна церемонія відбувалася в умовах надзвичайної політичної кризи, кризи в галузі охорони здоров'я, економіки та національної безпеки, а також на фоні пандемії COVID-19, що ще тривала. Також інавгурації передував напад на Капітолій Сполучених Штатів, як результат спроби попереднього Президента Дональда Трампа скасувати результати президентських виборів 2020 року. Усі ці події є вирішальними, адже вони створюють історичний контекст інавгураційної промови Президента Джо Байдена – він згадує кожний випадок, що і створює лінгвокультурологічний аспект.

Через усі труднощі, які спіткали США у 2021 році, інавгурація Джо Байдена була досить скромною, порівнюючи з попередніми. Святкові заходи були обмежені

задля запобігання поширенню COVID-19 та ймовірної сили, яка б могла ймовірно застосовуватися прибічниками Трампа. Обов'язковими для учасників церемонії були носіння маски, тестування, перевірка температури та соціальне дистанціювання [20].

Не дивлячись на виклики долі, Джо Байден виголосив потужну інавгураційну промову на 2552 слів [див. Додаток 3], яка запам'яталася багатьом. Виступ тривав більше ніж 20 хвилин, тож можна знайти велику кількість перекладацьких трансформацій, прослідкувати структуру промови, виокремити не один лінгвокультурологічний аспект, який становить науковий інтерес для нашої роботи.

- Інавгураційна промова розпочинається зі стандартного звертання до Голови Верховного суду США, віцепрезидентів, спікера, лідерів, гостей церемонії та громадян Америки. Аналогічні звертання ми зустрічаємо в більшості перших промов Президентів США, отже нам потрібно знати, як доречно перекладати таке кліше. Наводимо приклад з оригінальної промови Джо Байдена та перекладу з офіційного веб-сайту посольства США в Україні:

«Chief Justice Roberts, Vice President Harris, Speaker Pelosi, Leader Schumer, Leader McConnell, Vice President Pence, distinguished guests, and my fellow Americans» [27].

«Голова Верховного суду США Робертс, віцепрезидент Гарріс, спікер Пелосі, лідер Шумер, лідер Макконелл, віцепрезидент Пенс, шановні гості, мої співгромадяни-американці» [4].

Бачимо, що не звертаючи уваги на те, що початок промови є звертанням, перекладач посольства США в Україні залишає у перекладі називний відмінок, що на мою думку, є неприпустимим у такому кліше. Також не вжито фемінітиви. Доречніше було б використати кличний відмінок, тож пропоную свій переклад цього пасажу:

Пане Голово Верховного суду США Робертс, віцепрезидентко Гарріс, спікерко Пелосі, лідере Шумере, лідере Макконнелл, віцепрезиденте Пенсе, шановні гості та мої співгромадяни-американці!

У рамках методів перекладу, запропонованих Пітером Ньюмарком, вбачаємо використання дослівного перекладу.

- Наступним прикладом цікавим з лінгвокультурологічної точки зору є наступний пасаж Президента:

*«So now, on this hallowed ground where just days ago **violence sought to shake this Capitol's very foundation**, we come together as one nation, **under God**, indivisible, to carry out the peaceful transfer of power as we have for more than two centuries» [27].*

Президент США є католиком [див. Додаток 4], тож спостерігаємо, що і у цьому реченні, і впродовж усієї промови, згадування Бога – це, на нашу думку, створює уявлення про Джо Байдена як про високоморальну людину з духовними цінностями [7]. Він також згадує про бунт прихильників Трампа, під час якого протестувальники захопили Капітолій США 6 січня. За декілька тижнів на тому місці, де Президент виголошував промову, ще були мітинагі, які намагалися підірвати мирний процес передачі влади. Це резонансний момент в історії США, тож перекладач має правильно передати зміст меседжу, аби він був зрозумілим для української аудиторії:

«Тому зараз, на цьому священному місці, де всього кілька днів тому насильство намагалось розхитати саму основу Капітолію, ми зібрались разом, як одна нероздільна збережена Богом нація, щоб здійснити мирний перехід влади, так, як ми робили це понад два століття» [4].

Перекладач якісно підійшов до перекладу цієї фрази, використавши букввальний метод, знайшовши правильні відповідники та еквіваленти. Речення звучить українською мовою природньо, зрозуміло та необтяжливо.

- У наступних реченнях, які пропонуємо до аналізу, бачимо чіткий історичний контекст: пригадування важливих дат і подій, а також і попередників, що є типовим для інавгураційних промов, зокрема Президентів США:

«I have just taken the sacred oath each of these patriots took — an oath first sworn by George Washington» [27].

«Я щойно склав священну присягу, яку склали всі ці патріоти. Першим цю присягу склав Джордж Вашингтон» [4].

- А також:

«In another January in Washington, on New Year's Day 1863, Abraham Lincoln signed the Emancipation Proclamation» [27].

«В іншому січні, у 1863 році, в день нового року, Авраам Лінкольн підписав Прокламацію про звільнення рабів» [4].

Аналізуючи переклад за допомогою методів запропонованих Пітером Ньюмарком, спостерігаємо використання буквального перекладу – усі конструкції передано якомога ближче до цільової мови.

Стосовно другого прикладу, маємо пропозиції щодо покращення перекладу:

Ще в січні у Вашингтоні, на Новий рік 1863-го, Авраам Лінкольн підписав Прокламацію про визволення рабів.

1) В оригінальному перекладі на веб-сайті Посольства США в Україні бачимо варіант «в іншому січні». Мені, як читачеві, не зрозуміло, в якому іншому.

2) «...в день» - порушення правила милозвучності.

3) «Прокламація про звільнення рабів», на мою думку, має бути перекладена як «Прокламація про визволення рабів», так як слово «визволення» - є абсолютно прямим та зрозумілим, водночас як слово «звільнення» може мати інші семантичні значення.

• Наводимо до прикладу ще один пасаж вживання визначних подій Президентом, які є важливими для американців та всього світу, які підбадьорюють національний дух:

«Through the Civil War, the Great Depression, World War, 9/11, through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed» [27].

«Через громадянську війну, Велику депресію, Другу світову війну, 9 вересня, через боротьбу, жертви й труднощі наші кращі ангели завжди перемагали» [4].

Пропонуємо також покращення через допущення грубих та прикрих помилок, допущених в офіційному перекладі:

Протягом Громадянської війни, Великої депресії, Другої світової війни, трагедії 11 вересня, попри боротьбу, жертви та труднощі, наші кращі ангели завжди перемагали.

1) В оригінальному перекладі порушено правопис словосполучення-терміну «Громадянська війна», яка має писатися з великої літери.

2) Трагедія 9/11 в оригіналі перекладена як «9 вересня». Перекладач допустився прикрої помилки через незнання написання дат в американському просторі. Також, можливими причинами могли бути: відсутність загальних знань з країнознавства США, або просте не вичитування тексту після машинного перекладу. Такі фактажні помилки неприпустимі на офіційному веб-сайті посольства США в Україні.

- Як останній приклад у нашій роботі з інавгураційної промови чинного Президента США Джо Байдена, хотілося б навести таке речення:

«Let us say a silent prayer for those who lost their lives, for those they left behind, and for our country» [27].

«Прошу вас приєднатися до мене для молитви за тих, хто втратив своє життя, і тих, хто залишив нас, і за нашу країну. [ХВИЛИНА МОВЧАННЯ]» [4].

У цьому пасажі Президент пропонує доєднатися до хвилини мовчання, щоб вшанувати пам'ять людей, які втратили своє життя через пандемію COVID-19, тих, хто загинув під час воєн та за свою країну.

Наш варіант перекладу:

Помолімося мовчки за тих, хто загинув, за тих, кого вони залишили по собі, і за нашу країну. [ХВИЛИНА МОВЧАННЯ].

Наш варіант точніший, адже:

- 1) Збережено спонування до дії, як і в оригінальному варіанті тексту.
- 2) Знайдено влучніший еквівалент перекладу фрази «*for those who lost their lives, for those they left behind*». В оригінальному перекладі маємо наступну пропозицію: «*хто втратив своє життя, і тих, хто залишив нас*» - що по суті є синонімічним і спаплюжує розуміння читача. Президент мав на увазі людей, які втратили своє життя та їхніх нащадків, тобто живих.

Важливим аспектом, на нашу думку, є зазначення у квадратних дужках самої події – хвилини мовчання. На жаль, в оригінальному транскрипті на веб-сторінці Білого Дому, це не зазначено, проте такі примітки були б доречними для цільової та навіть вихідної аудиторії, яка наприклад, читає цю промову без аудіо-візуальної

підтримки. Така свого роду адаптація полегшує сприйняття та поживляє читацький інтерес – «оплески», «здивування», «зітхання» - усі реакції, які ми представляємо на письмі дають чітке враження від промови, а також налагоджують емоційний контакт із лідером.

Резюмуючи вищезазначене бачимо, наскільки часто проявляється лінгвокультурологічний аспект у перекладі та наскільки він важливий. Сучасний тлумач має розумітися на подіях минулого та теперішнього, мати базу загальних знань з країнознавства вихідної та цільової аудиторій, аби не припускати прикрих помилок. Також критичним є знання української мови, адже у прикладах, які ми наводимо, спостерігаємо порушення правопису, паплюження контексту та семантичні невідповідності. Окрім цього, у тексті перекладу всієї інавгураційної промови зустрічаються одруки та фактуальні помилки, що каже про некваліфікованість перекладача посольства США в Україні. Тож, як висновок, слід зазначити, що до перекладу потрібно підходити відповідально, адже саме перекладач формує уявлення про мовця та сказане, а у нашому випадку – це лідери країн.

2.2. Аналіз перекладу інавгураційної промови Дональда Трампа

Інавгурація Дональда Трампа в якості 45-го президента Сполучених Штатів відзначила початок його чотирирічного терміну. Дональд Трамп був першим в історії США підприємцем та мільярдером, якого було обрано на таку високу посаду. На церемонії були присутні родина Трампа, політичне керівництво країни, а також його політичні конкуренти – колишній президент США Барак Обама і переможений кандидат від Демократичної партії Гіллари Клінтон зі своїм чоловіком Білом. Також на церемонії були присутні 39-й президент США Джиммі Картер і 43-й президент США Джордж Буш-молодший.

За інформацією Associated Press, інавгурація Дональда Трампа стала найдорожчою в історії США — на її проведення було витрачено близько 90 мільйонів доларів [47].

Трамп складав присягу лівою рукою на парі Біблій - його особистій копії та Біблії Лінкольна. Він сповідає релігію пресвітеріанства [див. Додаток 4], що є однією з гілок реформаторської церкви [46]. Інавгурація супроводжувалася протестами по

всьому світові. Отже, розглянемо ключові моменти промови досить неоднозначно сприйнятого Президента США та їхній переклад. Кількість слів у промові становить 1 433 [див. Додаток 3].

До аналізу ми взяли авторський переклад з українського інтернет-видання «Збруч». Перекладач О.Д. виконав переклад повного транскрипту інавгураційної промови Дональда Трампа, взятого з веб-сайту телевізійного агентства CNN.

- Виступ розпочинається зі стандартного звертання-кліше:

«Chief Justice Roberts, President Carter, President Clinton, President Bush, President Obama, fellow Americans, and people of the world, thank you» [28].

Перекладач майстерно перекладає пасаж, зберігаючи ключний відмінок:

«Голово Верховного Суду Робертс, президенте Картер, президенте Клінтон, президенте Буш, президенте Обама, дорогі американці і люди всього світу: дякую» [5].

- Пан Трамп розпочинає свою промову з натхненного послання, що має на меті звернення до всіх американців. Водночас він неявно критикує за те, що відбулося раніше, до його каденції:

«We, the citizens of America, are now joined in a great national effort to rebuild our country and restore its promise for all of our people. Together we will determine the course of America and the world for many, many years to come. We will face challenges. We will confront hardships, but we will get the job done» [28].

«Ми, громадяни Америки, об'єднані нині у величному національному зусиллі на відновлення нашої країни і відновлення надії всього нашого народу. Ми разом будемо визначати хід Америки і світу на довгі роки. Ми будемо мужньо зустрічати виклики. Ми будемо протистояти труднощам. Але ми виконаємо свою роботу» [5].

На мою думку, переклад виконано достовірно. Перекладач використовує граматичну трансформацію членування речень наприкінці, що є надлишковим, проте не зайвим.

- У наступному реченні ми знову зустрічаємо непрямую критику та популізм від пана Трампа стосовно попередників та майнової нерівності, у цьому і проявляється лінгвокультурологічний аспект:

«Washington flourished, but the people did not share in its wealth» [28].

«Вашингтон процвітав, а народ не отримав своєї частки в цьому багатстві»[5].

Згідно з чинним правописом 2019 року, назва столиці пишеться так: «Вашингтон», тому вживання літери «г», на мою думку, є недоречним. Загалом, переклад такого специфічного тропу – метонімії, а якщо точніше антономазії, виконано достовірно. Вжито генералізацію під час перекладу слова «people» - «народ», а не просто «люди», що є доречним у цьому контексті. Стосовно фактуальної інформації, яка становить наш дослідницький інтерес, то дійсно, область Вашингтона стала однією з найбільш процвітаючих частин Сполучених Штатів в останні десятиліття, у той час як значна частина країни залишається економічно відстала.

- *«The establishment protected itself, but not the citizens of our country. Their victories have not been your victories; their triumphs have not been your triumphs; and while they celebrated in our nation's capital, there was little to celebrate for struggling families all across our land. That all changes, starting right here and right now, because this moment is your moment --- it belongs to you. It belongs to everyone gathered here today, and everyone watching, all across America» [28].*

У цій частині промови Президент Трамп починає з теми, завдяки якій він виграв вибори: різкий контраст між ним, політичною системою (істеблішментом) і звичайним американським народом. Також бачимо обіцянки з нотками популізму, які так притаманні стилю 45-го Президента США.

«Істеблішмент захищав себе, а не громадян нашої країни. Їхні перемоги не були вашими перемогами, їхні тріумфи не були вашими тріумфами; і поки вони святкували в столиці нашої країни, бідуючим сім'ям по всій нашій землі святкувати не було чого. Все це змінюється — просто тут і просто тепер, бо цей час є вашим: він належить

вам. Він належить всім, що зібралися нині тут, і всім, хто дивиться по всій Америці»[5].

Мій варіант перекладу:

«Істеблішмент захищав себе, а не громадян нашої країни. Їхні перемоги не були вашими перемогами, їхні тріумфи не були вашими тріумфами; і поки вони святкували в столиці нашої країни, бідуючим сім'ям по всій Америці святкувати було нічого. Усе це змінюється — просто тут і зараз, ваш час настав: він належить вам. Він належить усім, хто нині зібрався тут, і всім телеглядачам по всій Америці».

1) Пропонуємо використати лексичну трансформацію конкретизації: замість «по всій нашій землі» - «по всій Америці», так як «земля» може бути не тільки «land», а й «the Earth», але Дональд Трамп мав на увазі саме свою країну.

2) «Все» на початку речення замінюємо на «усе» за правилом милозвучності.

3) Замість «просто тут і просто тепер» вживаємо «просто тут і зараз», що є кращим відповідником, на нашу думку.

4) Замість «бо цей час є вашим» вживаємо «ваш час настав», що є більш впевненою фразою та додасть промові Президента потужності.

5) Замість підрядного речення «і всім, хто дивиться по всій Америці» кажемо «і всім телеглядачам по всій Америці», що робить мовця лаконічнішим.

- *«For many decades we've enriched foreign industry at the expense of American industry, subsidized the armies of other countries while allowing for the very sad depletion of our military» [28].*

Беручи до уваги статистику, в останні роки прибутки підприємств США досягли рекордних висот [40]. Найбільші американські компанії надзвичайно виграли від глобалізації. «At the expense of American industry» - Трамп каже про працівників, які постраждали. Також, варто зазначити, що Пентагон витрачає близько 600 мільярдів доларів на рік на американських військових [50]. Навряд чи війська – це виснажена сила.

Наводимо переклад пасажу: *«Протягом багатьох десятиліть ми збагачували іноземну промисловість у збиток американській індустрії; дотували армії інших країн, дозволяючи при тім, на превеликий жаль, виснажуватися нашому війську*

(...)»[5]. За допомогою буквального перекладу, тлумачеві вдається правильно передати зміст, влучно підібрано еквіваленти.

- З наступного пасажу ми бачимо, що, звісно ж, Трамп вивчав інавгураційні промови своїх попередників Рональда Рейгана та Джона Ф. Кеннеді під час написання своїх власних. Спостерігаємо цитування Рейгана, який заявляв, що Сполучені Штати є «exemplar of freedom», тобто «взірцем свободи». Лозунг Трампа «America First» теж дещо запозичений. Націоналістичний підхід, який так сподобався його прихильникам, став тривожним дзвінком для багатьох інших.

«We assembled here today are issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital and in every hall of power. From this day forward, a new vision will govern our land. From this day forward, it's going to be only America first. America first» [28].

«Ми зібралися тут сьогодні, щоб видати новий указ, щоб бути почутим у кожному місті, в кожній іноземній столиці і в кожному владному будинку. Віднині нашу землю буде провадити нова візія. З цього моменту найперше буде Америка. Найперше Америка» [5].

Наш варіант перекладу:

Ми зібралися тут сьогодні, щоб видати новий указ, який почують у кожному місті, в кожній іноземній столиці і в кожній вищій інстанції. Віднині нашу землю буде провадити нова візія. З цього моменту Америка на першому місці. Америка на першому місці.

На нашу думку частина «to be heard in every city, in every foreign capital and in every hall of power» стосується указу, про який згадує Трамп, а не про людей загалом. Також кращим варіантом, замість дослівного перекладу сполуки «hall of power» буде адаптований - «в кожній вищій інстанції», а не «в кожному владному будинку», адже така сполучуваність слів є природнішою для української мови. Лозунг «America first» має бути перекладено потужно, так як він був ключовим у кампанії Трампа. «Америка на першому місці», на мою думку, звучить переконливіше та натуральніше, ніж «найперше буде Америка».

- З наступного прикладу ми бачимо розрахункову гру на контрастах, аби протиставити себе колишньому Президентові Обамі. Багато республіканців

стверджують, що відмова Обами від використання цієї фрази відображає його слабкість [37]:

«We will reinforce old alliances and form new ones — and unite the civilized world against radical Islamic terrorism, which we will eradicate completely from the face of the earth»[28].

«Ми зміцнимо старі союзи й укладемо нові — і об'єднаємо весь цивілізований світ проти радикального ісламського тероризму, який ми повністю зітремо з лиця землі» [5]. Вважаємо цей переклад якісним, проте вживання тире в українському варіанті не є вмотивованим – перекладач калькує пунктуацію з вихідної мови, що даремно, тож пропонуємо такі варіанти:

1) З використанням граматичної конструкції членування: *«Ми зміцнимо старі союзи й укладемо нові. Ми об'єднаємо весь цивілізований світ проти радикального ісламського тероризму та повністю зітремо його з лиця землі».*

2) А також варіант із комою: *«Ми зміцнимо старі союзи й укладемо нові, і об'єднаємо весь цивілізований світ проти радикального ісламського тероризму, який ми повністю зітремо з лиця землі».*

• *«There should be no fear. We are protected, and we will always be protected [28]».* У цьому твердженні Дональд Трамп використовує патерналістський підхід до висвітлення небезпек, розмовляючи з американцями, як з дітьми, ніби заспокоюючи їх: не бійтеся, ми захищені. Це є одним із видів маніпуляцій масами [23].

У запропонованому виданням «Збруч» перекладі зустрічаємо прислівник, вжитий у розмовному стилі, що є недоречним у перекладі інавгураційної промови Президента:

«Не має бути ніякого страху — ми захищені, і ми завжди будемо захищеними» [5]. Доречнішим буде вживання літературного варіанту «завжди».

• *«We will no longer accept politicians who are all talk and no action, constantly complaining but never doing anything about it. The time for empty talk is over. Now arrives the hour of action»[28].* У цьому пасажі знову бачимо нарікання Трампа на попередників. Вважаємо такий стиль риторики унікальним, але не взірцевим. Красномовності у меседжах Президента замало – незначне вживання стилістичних

засобів, короткі речення, зрозумілі для широкого загалу, тож важливо, щоб і у перекладі така особливість зберігалася.

«Ми більше не будемо слухати політиків, які тільки говорять і нічого не роблять — постійно скаржаться, але ніколи нічого не роблять» [5]. Хоча в оригіналі не вжито словесного повтору, у перекладі він доречний – вказує на простоту мовця та є маніпулятивним засобом [36].

Отже, проаналізувавши промову представника Республіканської партії Дональда Трампа бачимо, що він обстоює її ідеї у своєму інавгураційному виступі, послуговуючись досить банальними фразами, короткими реченнями та голосними обіцянками, спрямованими на широкий загал. У перекладі інтернет-видання «Збруч» було здебільшого збережено згадані конструкції, зміст та відображено загальний меседж політика. На нашу думку, переклад О.Д. виконано професійно, хоча і з допущенням деяких стилістичних, пунктуаційних та стилістичних помилок. У запропонованих нами варіантах їх було виправлено задля кращого розуміння промови українським читачем.

2.3. Аналіз перекладу першої промови на посаді прем'єр-міністра Великої Британії Ріші Сунака

Від 25 жовтня 2022 року на посаду прем'єр-міністра Великої Британії було призначено Ріші Сунака. Він став першим лідером країни з індуським корінням, що є проривним для консервативної Великої Британії з традиційними поглядами [41]. Нинішній глава Держави сповідує індуїзм [43] [див. Додаток 4], проте бачимо, що Бога у своїй інавгураційній промові він не згадує [42]. Виступ складається з привітання, кліше-звітування про візит до Букінгемського палацу, основної частини, обіцянок та окреслення майбутніх планів, а також подяки. Промова налічує 568 слів [див. Додаток 3], що у порівнянні з американськими Президентами, є лаконічним.

На жаль, в українському просторі подано тільки переклад витримок з промови Ріші Сунака, а повний переклад транскрипту відсутній, тож я виконала його самостійно та проаналізувала лінгвокультурологічні аспекти, що і становитиме наш науковий вклад та новизну.

- Промова починається із простого привітання «Good morning» - «Доброго ранку» [42].

- Далі прем'єр використовує фразу-кліше, притаманну всім британським лідерам: «*I have just been to Buckingham Palace and accepted His Majesty the King's invitation to form a government in his name*» [42].

«Я щойно був у Букінгемському палаці і прийняв запрошення Його Величності короля сформуванню уряду від його імені» [див. Додаток 1].

Для нашого дослідження є цікавим той факт, що вперше за багато років прем'єр приймає запрошення від Його Величності короля, а не королеви, так як ми знаємо, що зі смертю королеви Єлизавети II, її обов'язки перейшли до її сина – принца Чарльза, а нині вже короля Карла III. Для правильного перекладу важливо знати тонкощі історії, а також правопису власних назв та імен.

- Бачимо, що Ріші Сунак дякує своїм попередникам – Ліз Трас:

«I want to pay tribute to my predecessor, Liz Truss» [42].

«Я хочу віддати належне моїй попередниці, Ліз Трас» [див. Додаток 1].

А також і Борису Джонсону:

«I will always be grateful to Boris Johnson for his incredible achievements as prime minister, and I treasure his warmth and generosity of spirit» [42].

«Я завжди буду вдячний Борису Джонсону за його неймовірні досягнення на посаді прем'єр-міністра, я ціную його теплоту і щедрість духу» [див. Додаток 1].

У поданих прикладах важливим є правопис імен, який потрібно завжди перевіряти, так як час від часу він не є очевидним та відрізняється від оригінального правопису через доместикацію.

- Наведемо приклад обіцянки, даної прем'єром з ідіомою «day in and day out», яку потрібно було влучно перекласти:

«I will work day in and day out to deliver for you» [42].

Згідно з Кембриджським словником ідіома «day in and day out» має конотацію виконання скучної монотонної праці, та означає, що робота виконуватиметься щодня протягом довгого періоду часу [40].

Спираючись на визначення, пропоную такий переклад:

«Я буду працювати день і ніч, щоб догодити вам» [див. Додаток 1].

• Цікавими з точки зору історичного контексту є наступні речення, де пан Сунак пригадає нещодавні та теперішні події, важливі для всього людства:

«The aftermath of Covid still lingers» [42].

«Наслідки COVID-19 все ще відчуються» [див. Додаток 1].

Використано не перше значення зі словника дієслова «to linger», використано правдивий метод перекладу. Під час перекладу «Covid» збережено традиційну зафіксовану назву пандемії.

Не оминув у своїй промові новий прем'єр-міністр і тему України:

«Putin's war in Ukraine has destabilized energy markets and supply chains the world over» [42].

«Війна Путіна в Україні дестабілізувала енергетичні ринки та ланцюги постачання по всьому світу» [див. Додаток 1].

На жаль, поки що немає єдиної думки стосовно написання з маленької літери прізвища нинішнього представника Російської Федерації, тому довелося зберегти написання з великої літери, але маємо надію, що науковці дійдуть згоди незабаром та вирішать нагальне питання правопису. Переклад економічного терміну «supply chains» виконано за допомогою підбору еквіваленту.

• Об'єктом нашого наукового інтересу слугує фраза:

«I will deliver on its promise: a stronger N.H.S., better schools, safer streets, control of our borders, protecting our environment, supporting our armed forces, leveling up and building an economy that embraces the opportunities of Brexit, where businesses invest, innovate and create jobs» [42].

По-перше, Ріші Сунак вживає притаманну британському дискурсу аббревіатуру N.H.S., яка є абсолютно зрозумілою для вихідної аудиторії, проте становить неабияку складність для цільової, української. N.H.S. розшифровується як National Health Service [35]. Під час перекладу я не використовувала аббревіатуру, а залишила розшифрований термін «Національна служба охорони здоров'я», задля розуміння його українцями, адже просто аббревіатура НСОЗ не матиме змісту.

По-друге, вжито термін Brexit, який є важливим для кожного британця. Під час перекладу його було збережено в оригінальному вигляді, адже він знайомий для української аудиторії та широко вживається у ЗМІ. Як варіант, можна було б перекласти цей термін описово: вихід Великої Британії з Європейського Союзу. На жаль, цей варіант переобтяжував би промову, так як замість одного слова ми вживаємо чотири. Також можна було б зробити транскрибування: «Брегзит», що на мою думку, не є поширеним варіантом в українських ЗМІ.

По-третє, використано граматичну трансформацію: замість вжитого паном прем'єром варіанту однини «I will deliver on its promise» було використано множину, адже далі перелічуються, які саме обіцянки він хоче виконати. А також вилучено присвійний займенник із перекладу через надлишковість: «supporting our armed forces» - «підтримка збройних сил», адже з контексту очевидно про які Збройні сили йде мова.

Отже, наш варіант перекладу звучить наступним чином:

«Я виконаю свої обіцянки: сильніша Національна служба охорони здоров'я, кращі школи, безпечніші вулиці, контроль над нашими кордонами, захист навколишнього середовища, підтримка Збройних сил, вирівнювання та розбудова економіки, яка використовує можливості Brexit, де бізнес інвестує, впроваджує інновації та створює робочі місця» [див. Додаток 1].

- Свою першу промову чинний голова Великої Британії завершує лаконічно, словами подяки: «Thank you» [42] - «Дякую вам» [див. Додаток 1].

Отже, перша промова Ріші Сунака на посаді прем'єр-міністра є досить короткою, зрозумілою та предметною. Як представник Консервативної партії, він доносить ідеї співзвучні її мотивам: традиції, збереження уставленого порядку та м'який євроскептицизм [30]. Він не використовує складні тропи, а короткими реченнями доповідає інформацію. Промова має свою чітку структуру. Під час неї, він згадує попередників та важливі глобальні події, а також назви британських інституцій, тож перекладач має звертати увагу на термінологію, проводити доперекладацький аналіз тексту, дослідження назв незнайомих людей та інституцій,

перевіряти правопис та мати ґрунтовні знання з культурології країни задля успішного перекладу, який буде доступний українському читачеві.

2.4. Аналіз перекладу першої промови на посаді прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона

Одним із найвідоміших прем'єрів Великої Британії сьогодення є Борис Джонсон. Попри критику зі сторони британців, він зміг проявити лідерство, завершив процес виходу країни зі складу ЄС, і найголовніше став великим другом України. Він очолював країну з 24 липня 2019 року і пішов у відставку 6 вересня 2022 року. Борис є представником Консервативної партії та сповідує англіканство [див. Додаток 4], що є типовим для британців [26].

Перша промова Бориса Джонсона на посаді прем'єр-міністра налічує 1663 [див. Додаток 3] слова, що є нетипово довгим для такого формату у Великій Британії. Так само, як і з промовою Ріші Сунака, у загальному доступі є повний транскрипт інавгураційної промови англійською мовою, проте відсутній переклад українською, тож я виконала його самостійно.

Привертає увагу частотність вживання слова Brexit – чотири рази за виступ. На той момент цей процес досить гостро обговорювався, критикувався – єдиної думки у суспільстві не було, що засвідчують результати референдуму: 51,9% за вихід із Європейського Союзу, 48,1% за те, щоби там залишитися [49]. Британія – країна, для якої найвищими цінностями є демократія та верховенство права, отож Борис Джонсон вирішив довести справу до кінця і завершив процес виходу, попри те, що його попередники відкладали це питання.

- Отже, перейдемо до детального аналізу промови. Пан Джонсон розпочинає виступ із простого привітання «*Good afternoon*» [21] - «Добрий день» [див. Додаток 2].

- Далі зустрічаємо типове кліше, у якому прем'єр зазначає, що щойно відбувся візит до королівської особи та що його призначено на посаду:

«I have just been to see Her Majesty the Queen who has invited me to form a government, and I have accepted» [21].

Під час перекладу важливо перевірити правопис фрази «Her Majesty the Queen», адже вона є мовним штампом:

- «Я щойно був у Її Величності королеви, яка запропонувала мені сформуванню уряд, і я погодився» [див. Додаток 2].

- Важливим для нашого розуміння змісту, подальшого написання та удосконалення інавгураційних промов та їх перекладів є згадка про попередників. Ось так Борис Джонсон пригадує Терезу Мей:

«I pay tribute to the fortitude and patience of my predecessor and her deep sense of public service, but in spite of all her efforts, it has become clear that there are pessimists at home and abroad who think after three years of indecision that this country has become a prisoner to the old arguments of 2016» [21].

Не згадано ім'я попередньої лідерки, а також вказано на недоліки роботи. Для перекладу цікавим є фраза «at home», адже вона звісно не може бути перекладена буквально. Використавши метод адаптації словосполучення було перекладено як «в країні». До фразеологізму «pay tribute» знайдено український відповідник:

«Я віддаю належне силі духу і терпінню моєї попередниці та її глибокому розумінню державного служіння, але, незважаючи на всі її зусилля, стало зрозуміло, що в країні і закордоном є песимісти, які вважають, що після трьох років нерішучості ця країна стала в'язнем старих аргументів 2016 року» [див. Додаток 2].

- Лейтмотивом промови, як уже зазначалося раніше, стала тема Brexit, яка формує культурологічний тогочасний бекграунд:

«And we will come out of the EU on October the 31st no ifs or buts» [21].

Для перекладу цікавим є фраза «ifs or buts», адже зміниться пунктуація:

«I ми вийдемо з Європейського Союзу 31 жовтня, без будь-яких "якщо" та "але"». [див. Додаток 2].

Також розділовий сполучник «or» відображено в перекладі єднальним сполучником «та», що на мою думку, наділяє мовця більшою впевненістю.

І ще один повтор тієї ж самої ідеї далі у промові:

«And that is why we will come out of the EU on October 31st» [21].

«I саме тому ми вийдемо з ЄС 31 жовтня» [див. Додаток 2].

- Наступний приклад становить для нас інтерес через аббревіатуру, яку він містить та фактуальну інформацію:

«My job is to make sure you don't have to wait three weeks to see your GP» [21].

GP – аббревіатура, яка розшифровується як «general practitioner», на українську мову перекладаємо відповідником – «терапевт». Стосовно лінгвокультурологічного аспекту: відомо, що прем'єр Джонсон не виконав цю обіцянку, тож і досі людям потрібно чекати більше трьох тижнів, аби потрапити на прийом до лікаря, як повідомляє мій колега, студент Кембриджського університету, Сайфуллах Шах, попри те, що британська служба новин зазначає, що «85% прийомів відбуваються протягом двох тижнів і майже половина в той самий день» [32].

Пропонуємо наш варіант перекладу:

«Моя робота полягає в тому, щоб переконатися, що вам не доведеться чекати три тижні, щоб звернутися до терапевта» [див. Додаток 2].

- Так само, як і у промові Ріші Сунака, Борис Джонсон пригадає NHS, що вже не становить для нас перекладацьких труднощів:

«And we start work this week with 20 new hospital upgrades and ensuring that the money for the NHS really does get to the front line» [21].

«I ми починаємо роботу на цьому тижні з модернізації 20 лікарень і забезпечення того, щоб гроші для національної служби охорони здоров'я дійсно надходили туди, куди їх виділяють» [див. Додаток 2].

Застосовано метод адаптації, адже наразі дослівний переклад «гроші надходять на передову» збив би з пантелику, тому пропонується варіант «гроші надходять туди, куди їх виділяють».

- Важливими для нашого лінгвокультурологічного дослідження є наступні пасажі з першої промови прем'єра: *«And so, I am announcing now on the steps of Downing Street that (...). And that is the work that begins immediately behind that black door» [21].*

«I тому я оголошую зараз на сходах Даунінг-стріт, що (...).I ця робота починається одразу за цими чорними дверима» [див. Додаток 2].

Для якісного перекладу потрібно було перевірити правопис власної назви Downing Street, а також вимагається розуміння, чому там знаходяться «чорні двері», що не є ідіомою або фразеологізмом. Маючи загальні знання з лінгвокраїнознавства відомо, що на Даунінг-стріт, 10 у Лондоні, за чорними дверима, знаходиться офіційна резиденція прем'єр-міністра Сполученого Королівства Великої Британії.

- Наступна фраза викликала у мене труднощі розуміння англійською:
«Never mind the backstop, the buck stops here» [21].

Для того, щоб перекласти цей вислів, потрібно провести дослідження окремих конститuentів. Виявилось, що це речення стало заголовком британських таблоїдів, тож переклад має звучати доступно та влучно, як у заголовках газет [33].

Згідно зі словником Merriam-Webster слово «backstop» багатозначне та вживається у різноманітних сферах [31]:

- 1) Щось, що знаходиться позаду та є обмежувачем, наприклад:
 - а) екран або огорожа для запобігання виходу м'яча за межі ігрового поля,
 - б) упор (наприклад, засувка), що запобігає зворотному руху (як у колеса);
- 2) гравець (наприклад, ловець), розташований позаду того, хто б'є;
- 3) щось або хтось, що забезпечує надійну підтримку або захист від невдачі чи втрати.

Фраза «the buck stops here», згідно зі словником Collins означає, що людина бере відповідальність за щось і не буде намагатися перекласти її на когось іншого [24].

Отже, зібравши та проаналізувавши всі значення, використавши генералізацію, доместикацію та комунікативний метод, ми дійшли до такого перекладу вислову: «*Не дивлячись ні на що, я обіцяю, вихід знайдеться» [див. Додаток 2].*

- Подальший пасаж також привернув увагу своєю незвичністю, яка становить перекладацький інтерес та містить лінгвокультурологічний аспект: Борис Джонсон використовує у своїй промові латинізм «Habeas Corpus». Це юридичний термін, що являє собою судовий наказ, який вимагає, щоб арештованого було доставлено до суду [26]:

«It stands for freedom and free speech and Habeas Corpus» [21].

Під час перекладу залишаємо термін латиною, так як він є інтернаціональним, але для вихідної та цільової аудиторії слід зробити також виноску з поясненням терміну, адже для широкого загалу він не буде відомий:

«Він виступає за свободу слова та Habeas Corpus» [див. Додаток 2].

- У наведеній нижче цитаті Борис Джонсон використовує вузькопрофільну наукову лексику, відзначаючи майбутнє досягнення Британців, що змінять світ:

*«To liberate the UK's extraordinary **bioscience sector** from **anti genetic modification rules** and let us develop the **blight resistant crops** that will feed the world» [21].*

Заддя точного перекладу, потрібно було звертатися до словників:

*«Звільнімо видатний **сектор біонауки** Великобританії від **правил, що забороняють генетичну модифікацію**, і дозволимо вирощувати **стійкі до фітофторозу культури**, які нагодують світ» [див. Додаток 2].*

- Далі зустрічаємо відомі та звичні нам терміни, які можуть становити складність для перекладачів-початківців:

*«Here in Britain that we are leading the world in **battery technology** that will help cut **CO2** and tackle **climate change** and produce **green jobs** for the next generation» [21].*

*«Тут, у Великобританії, ми є світовими лідерами в області **аккумуляторних технологій**, які допоможуть скоротити **викиди CO2**, впоратися зі **зміною клімату** і створити екологічно чисті робочі місця для наступного покоління» [див. Додаток 2].*

Виконано трансформацію-уточнення «викиди CO2» та знайдено еквівалент до «battery technologies» українською мовою.

- Борис Джонсон завершує свою промову натхненно, розповідаючи британцям про свою візію розвитку країни:

«All this and more we can do now and only now at this extraordinary moment in our history, and after three years of unfounded self-doubt, it is time to change the record, to recover our natural and historic role as an enterprising, outward looking and truly global Britain, generous in temper and engaged with the world» [21].

«Усе це та багато іншого ми можемо зробити зараз і тільки зараз у цей надзвичайний момент нашої історії, і після трьох років безпідставних сумнівів у собі настав час змінити рекорд, відновити нашу природну та історичну роль підприємливої, орієнтованої назовні і справді глобальна Британія, щедра на вдачу та залучена до світу» [див. Додаток 2].

- Наприкінці прем'єр-міністр дякує слухачам: «*Thank you very much [21]*». - «Велике вам дякую» [див. Додаток 2].

Отже, промова Бориса Джонсона є однією з найцікавіших у плані наповнення: прем'єр використовує різноманітні стилістичні засоби, ідіоми, фразеологізми, латинізм, специфічну термінологію, що робить його виступ цікавим та насиченим. Структура промови не відрізняється від промови Ріші Сунака, проте є довшою. Цікавим фактом є те, що не дивлячись на належність до англіканської церкви, Борис Джонсон не згадує ані Бога, ані Біблію у своєму виступі. Першу промову було цікаво перекладати, адже зустрічалися лексичні та граматичні труднощі, доводилося працювати зі словниками та енциклопедіями, робити дослідження та пригадувати лінгвокраїнознавчі факти.

Висновки до другого розділу

У другому розділі ми дослідили вже існуючі переклади інавгураційних промов американських Президентів – Джо Байдена та Дональда Трмпа. Ми виявили різноманітні помилки (фактуальні, орфографічні, граматичні та стилістичні) у наявних тлумаченнях та запропонували власні варіанти.

Через відсутність повних перекладів перших промов прем'єр-міністрів Великої Британії Ріші Сунака та Бориса Джонсона, ми виконали їх самостійно, тим самим сподіваємося донести меседж політиків до україномовної аудиторії, заповнивши цю прогалину.

Усі промови насичені власними назвами та абревіатурами, які притаманні для культури тієї або іншої країни – часто вони становлять труднощі під час перекладу, тож була проведена робота зі словниками. Лідери неодноразово згадують історичні події, які створюють лінгвокультурологічний аспект. Нам потрібно правильно відтворювати їх за допомогою комбінацій перекладознавчих трансформацій, аби

донести суть до цільової аудиторії. Важливо зробити це правильно, адже визначні події відомі українцям, тож переклад потрібно завжди перевіряти та вчитувати, а задля розуміння історичного контексту проводити власне дослідження.

Хоча усі політики сповідують релігії, тільки лідери США звертаються до Бога та Біблії. Натомість їхні колеги з Британії, хоч і не згадують Бога, завжди пригадують Королеву та Короля. Політична приналежність диктує зміст та насичення промови – від неї залежить, які ідеї політик привнесе у свою діяльність.

Отже, промови проаналізовано з націленням на пошук лінгвокультурологічного аспекту та віднайдено найкращі стратегії праці з ним: потрібно завжди робити доперекладацький аналіз тексту, проводити попереднє дослідження, вести роботу зі словниками та джерелами, використовувати комбінації перекладацьких трансформацій та методів, і на останок вдумливо перечитувати переклад.

Загальні висновки

Політичні процеси у світі розвиваються стрімкими темпами. Інавгураційна промова дедалі стає найважливішою з подібних звернень у житті діячів. Існує значна кількість промов, виголошених лідерами країн. Вагоме місце серед них посідають політики США та Великої Британії.

Під час дослідження ми ознайомилися з короткими біографіями політиків. Згідно з періодом, в якому політичні діячі жили і працювали, вони використовували специфічну термінологію, яка відображає ситуацію в країні. Наприклад, у своїх виступах і Ріші Сунак, і Борис Джонсон використовували термін «Brexit». Це слово з'явилося в 2015 році і є неологізмом, але на нашу думку вже увійшло до активної лексики. У роботі ми розглянули варіації перекладів цього терміну та подібних.

Партійна приналежність політичних діячів напряму відображає їхні обіцянки у промовах. Наприклад, ті, хто пов'язаний з Республіканською партією є консерваторами. Ті, хто належить до Демократичної партії, виступають за лібералізм і прогресивізм. У Великобританії партіями-відповідниками є Консервативна партія і Ліберальні демократи. Під час перекладу ми стикнулися з лексичними одиницями, пов'язаними з політичним дискурсом, які було перекладено за допомогою знаходження еквівалентів та відповідників.

Усі розглянуті нами лідери країн сповідують віру: Джо Байден – католицизм, Дональд Трамп – пресвітеріанство, Ріші Сунак – індуїзм, а Борис Джонсон – англіканство. Американські політики постійно згадують Бога та Біблію у своїх перших промовах, на відміну від їх партнерів з Британії, адже для них за традицією божеством є Її Величність, яку/якого вони згадують обов'язково на початку промови. Власні назви становлять виклик для перекладача, тож аби перекласти згадані політиками терміни ми користувалися словниками та проводили дослідження. Так як ці фрази є «шаблонними» у промовах, то наведені нами приклади перекладів у роботі можуть використовуватися і для перекладу майбутніх інавгураційних промов лідерів.

Промови лідерів наповнені кліше. На початку виступів, американські президенти зазвичай звертаються до присутніх, тож важливим є вживання кличного відмінку, що ми не побачили у перекладі промови Джо Байдена та виправили. Такий патерн зберігається у всіх промовах, тож робимо висновок, що таке узагальнення буде системним і під час перекладу наступних промов.

Часто виникають труднощі під час перекладу ідіоматичних фраз, таких як, наприклад, у промові Бориса Джонсона: «Never mind the backstop, the buck stops here», яку ми переклали як «Не дивлячись ні на що, я обіцяю, вихід знайдеться», або з промови Ріші Сунака – ««day in and day out»», яку ми переклали як «день і ніч».

Задля точного перекладу промов потрібно володіти неабиякими культурологічними знаннями, потрібно розумітися на подіях, які відбувалися у країні, щоб не припуститися грубих помилок, як та, що була допущена перекладачем посольства США в Україні. Пасаж: «Through the Civil War, the Great Depression, World War, 9/11, through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed» було перекладено як «Через громадянську війну, Велику депресію, Другу світову війну, 9 вересня, через боротьбу, жертви й труднощі наші кращі ангели завжди перемагали». Трагедія 11 вересня сколихнула весь світ, тож не думаю, що тлумач не знав про неї, тож він просто був неуважним. Допущено помилку в правописі «Громадянської війни», що є неприпустимим.

Під час інавгураційних промов лідери згадують важливі історичні постаті та попередників, що становить перекладацьку трудність: Джо Байден згадує Авраама Лінкольна, Ріші Сунак – Ліз Трас та Бориса Джонсона, Дональд Трамп – Обаму та Буша.

Вони також пригадують історичні події та документи, такі як Прокламація про визволення рабів, Brexit та пандемія COVID-19, переклад яких потрібно уточнювати за допомогою словників.

Широко розповсюджені аббревіатури, які є зрозумілими для вихідної аудиторії та новими для цільової: NHS – Національна служба охорони здоров'я або GP – терапевт.

У промові Бориса Джонсона нам зустрівся латинізм «Habeas Corpus». Для вихідної та цільової аудиторій він може бути незнайомим, тож під час написання транскрипту виступу та його перекладу, на нашу думку слід зробити виноску з поясненням юридичного терміну.

Перекладацьким викликом стає специфічна термінологія з різноманітних сфер життя (економіки, науки, біології, хімії та фізики) притаманна тій чи іншій країні, яка не є виключенням з перших промов політичних діячів. Нам зустрічалися такі лексичні одиниці як: «battery technology» - «акумуляторні технології», «anti genetic modification rules» - «правила, що забороняють генетичну модифікацію», «blight resistant crops» - «стійкі до фітофторозу культури».

Доцільним буде зазначати і у транскриптах, і у перекладах інавгураційних промов лідерів емоційні вигуки, та події, що відбуваються, у квадратних дужках, як наприклад було зроблено у промові Джо Байдена: «[ХВИЛИНА МОВЧАННЯ]». Або, наприклад, «[ОПЛЕСКИ]», «[СМІХ]», «[ВИГУКИ]», адже вони створюють ефект присутності, бо без аудіо-візуальної підтримки складно знайти відгук у серці читача, а такі фрази допомагають його створити.

Надзвичайним для перекладача є знання перекладацьких трансформацій та методів. Під час нашої роботи ми використовували їх і окремо, і в комбінаціях. Завдяки ним, наш переклад виконано таким чином, що текст є зрозумілим для української аудиторії – він звучить природньо та не обтяжує читача.

Під час дослідження ми з'ясували, що існує певна структура інавгураційних промов Президентів США та прем'єр-міністрів Сполученого Королівства. Американці зазвичай починають свою промову з “My fellow citizens”, потім дякують попередникам. Вони чіткі у своїх заявах: речення не дуже довгі і сповнені контрастами, метафорами, епітетами, порівняннями. Політики говорять про природу США, часто використовують фрази попередників, і спираються на історичні факти, тому що поважають історію своєї країни. Кількість слів варіюється в межах 1500. Наприкінці виступу політики говорять на кшталт такого: “God save America”, “Thanks God”, “God save us”.

Щодо перших виступів прем'єр-міністрів Великобританії - вони схожі на американські інавгураційні промови за їхнім складом - привітання, головна частина і вдячність. Британські лідери часто рекомендують, але не командує чи наказують. Кількість слів зазвичай невелика, на відміну від довгих інавгураційних промов американських президентів. Вони менш балакучі, ніж американці. Виключенням є проаналізована нами промова Бориса Джонсона – у ній більше слів, ніж у промові Дональда Трампа.

У нашій бакалаврській роботі ми досягли мети, завдяки дослідженню теорії виникнення та вивченню попереднього досвіду питання дискурсу та отримали результати стосовно узагальненої стратегії перекладу інавгураційних промов. Ми з'ясували партійну та релігійну приналежність кожного з політиків, прослідкували як вони впливають на контекст та подальший переклад, зробити висновок про переклад суспільно-політичних термінів, ідіом, метафор, аббревіатур, звертань, власних назв, культурно-історичних явищ: задля успішного тлумачення необхідно проводити дослідження, звертатися до словників та допоміжної літератури.

Лінгвокультурологічний аспект формує комунікацію між вихідною культурою та реципієнтом, тож розуміння культурних подій є необхідним задля успішного донесення меседжу. Політики звертаються до одних і тих самих подій, тож прослідкувавши системність та виконавши переклад, можемо узагальнити, що і надалі перекладатимо їх за шаблоном, вживаючи запропоновані у практичній частині еквіваленти та перекладацькі трансформації.

Завдяки проведеній науковій роботі отримали перспективи удосконалення політичного дискурсу та його перекладу на теренах нашої країни в цілому та інавгураційних промов зокрема. Ми маємо можливість перейняти цінний доступ виступів таких політиків, як Джо Байден, Дональд Трамп, Ріші Сунак та Борис Джонсон.

Ця робота буде цікавою для перекладачів, громадських діячів, аналітиків, дослідників соціальних наук та всіх тих, до кого тема політичного дискурсу та перекладу політичних промов є близькою.

Список використаних джерел

1. Грицанов А.А. Философия. *Всемирная энциклопедия*. Мінськ, 2001. С. 1312.
2. Дюришин Д. Посредническая функция художественного перевода. М.: Прогресс, 1987. 166-172 с.
3. Жук А.В. Художній переклад з точки зору міжлітературної комунікації. Лінгвістичні дослідження. 2012. №34, С. 254-260.
4. Інавгураційна промова Президента США Джозефа Р. Байдена/ URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>
5. Інавгураційна промова Трампа. URL: <https://zbruc.eu/node/61279>
6. Кияк Т. Р., Науменко А.М., Огуй О.Д. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.
7. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.
8. Коптілов В.В. Затерті слова і “сататі ієрогліфи”. *Питання мовної культури*. №3. К., 1969. С. 28-38.
9. Кундзіч О. Л. Творчі проблеми перекладу. Київ : Дніпро, 1973. 264 с.
10. Левый Иржи. Искусство перевода. М.: Прогресс, 1974. 3 с.
11. Матківська Н. А. Міжкультурний аспект перекладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. №68. С. 216–219.
12. Переверзев Е.В., Кожемякин Е.А. Политический дискурс: многопараметральная модель. *Вестник ВГУ*. 2008. С. 74-79.
13. Петренко І. І. Політичний дискурс: зміст, особливості, функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія*. 2010. Вип. 100. С. 54–57.
14. Потебня О. Естетика і поетика слова : [збірник] / О. Потебня ; [упоряд., вступ. ст., приміт. І. В. Іваньо, А. І. Колодної ; [пер. А. Колодної]. К. : Мистецтво, 1985. – 302 с.
15. Радчук В. Д. Протей чи Янус? (Про різновиди перекладу). *Дивослово*. 2018. № 9 (738), верес. С. 36–46.
16. A question of faith: Biden, Catholicism and the presidency. URL: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-57825309>
17. Aristotle. *Politics* Kitchener: Batoche Books, 1999. 192 p., 28 p.

18. Austin J., Baker M. In *Other Words: A Coursebook on Translation*. 1993. 565 p.
19. Bell R. T. *Translation and translating: Theory and practice* / ed. by C. Christopher. London : Longman, 1991. 298 p.
20. Biden's Inauguration: Expect Smaller Crowds and More Social Distancing. URL: <https://www.nytimes.com/2020/11/30/us/politics/biden-inauguration.html>
21. Boris Johnson's first speech as Prime Minister: 24 July 2019. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/boris-johnsons-first-speech-as-prime-minister-24-july-2019>
22. Bower T. *Boris Johnson Biography*: Tbc. Ebury Publishing, 2020. 320 p.
23. Chomsky Noam. "10 strategies of manipulation" by the media. URL: <https://www.demenzemedicinagenerale.net/pdf/14-10-strategies-of-manipulation.pdf>
24. Collins. *Collins English Dictionary*. Collins Canada, 2006.
25. Dijk Teon Van. *What is Political Discourse Analysis?* Amsterdam: University of Amsterdam, 1998. 42p.
26. Encyclopedia Britannica. Habeas Corpus. URL: <https://www.britannica.com/topic/habeas-corpus>
27. Inaugural Address by President Joseph R. Biden, Jr. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>
28. Inaugural address: Trump's full speech. URL: <https://edition.cnn.com/2017/01/20/politics/trump-inaugural-address/index.html>
29. Joe Biden – The President. URL: <https://www.whitehouse.gov/administration/president-biden/>
30. McMahon Paul. *The Conservatives and Euroscepticism*. URL: <https://brexitlegal.ie/conservatives-and-euroscepticism/>
31. Merriam-Webster. *Webster's dictionary*. Springfield, Mass : Federal Street Press, 2009. 407 p.
32. Millions wait more than a fortnight to see a GP in England. URL: <https://www.bbc.com/news/health-65275367>

33. 'Never mind backstop, the buck stops here': Boris Johnson takes on Brexit in first speech as PM. URL: <https://news.sky.com/story/never-mind-backstop-the-buck-stops-here-pm-johnson-takes-on-brexit-in-first-speech-11769701>
34. Newmark P. A textbook of translation. New York : Prentice-Hall International, 1988. 292 p.
35. NHS. URL: <https://www.nhs.uk/>
36. Noak Karsten. 11 most common manipulation techniques. URL: <https://www.karstennoack.com/recognize-manipulation/>
37. Obama: Why I won't say 'Islamic terrorism'. URL: <https://edition.cnn.com/2016/09/28/politics/obama-radical-islamic-terrorism-cnn-town-hall/index.html>
38. Pamungkas M. E. TRANSLATION METHODS IN POLITICAL SPEECHES: A CASE STUDY OF ENGLISH TRANSLATION OF PRESIDENT JOKO WIDODO'S INAUGURAL ADDRESS. *Paradigma: Jurnal Kajian Budaya*. 2020. Vol. 10, no. 2. P. 132. DOI: <https://doi.org/10.17510/paradigma.v10i2.289>
39. Pentagon spending. URL: <https://www.fcml.org/issues/us-wars-militarism/pentagon-spending>
40. Pr C. U. Cambridge Learner's Dictionary. Cambridge University Press, 2021. 960 p.
41. Prado S. G. Rishi Sunak Biography: The Untold Story of U. K Prime Minister. Independently Published, 2022.
42. Rishi Sunak gives his first speech as Prime Minister Transcript. URL: <https://www.rev.com/blog/transcripts/rishi-sunak-gives-his-first-speech-as-prime-minister-transcript>
43. Rishi Sunak's proud Hindu religion and what he's said about his faith. URL: <https://www.mirror.co.uk/news/politics/what-religion-rishi-sunak-what-28313752>
44. Sárosi-Márdirosz K. Problems Related to the Translation of Political Texts. *Acta Universitatis Sapientiae, Philologica*. 2015. Vol. 6, no. 2. P. 159–180.
45. Schäffner, C., Adab, B. Developing translation competence. John Benjamins Publishing, 2001, 240 p.

46. Trump Becomes the First President Since Eisenhower to Change Faiths in Office. URL: <https://www.christianitytoday.com/news/2020/october/trump-nondenominational-presbyterian-religious-eisenhower.html>
47. Trump has raised a record \$90 million in private donations to pay for his inauguration. URL: <https://www.businessinsider.com/ap-trump-raises-millions-to-cover-inaugurations-steep-costs-2017-1>
48. Tymoczko M. Translation and Political Engagement. *The Translator*. 2000. Vol. 6, no. 1. P. 23–47. DOI: <https://doi.org/10.1080/13556509.2000.10799054>
49. UK votes to leave the EU. URL: https://www.bbc.co.uk/news/politics/eu_referendum/results
50. United States Corporate Profits. URL: <https://tradingeconomics.com/united-states/corporate-profits>
51. Venuti L. *Translator's Invisibility: A History of Translation*. Taylor & Francis Group, 2017.

Додатки

Таблиця 1.1

Peter Newmark. Translation Methods.

Translation Methods	Meaning
Word-for-word translation	The SL word order is preserved, and the words are translated singly by their most common meanings, out of context.
Literal translation	The SL grammatical constructions are converted to their nearest TL equivalents, but the lexical words are again translated singly, out of context.
Faithful translation	Producing the precise contextual meaning of the original within the constraints of the TL grammatical structures.
Semantic translation	Only applied in as far as it must take more account of the aesthetic value of the SL text.
Adaptation	The freest form of translation, and is used mainly for plays (comedies) and poetry. The themes, characters, plots are usually preserved. The SL culture is converted to the TL culture, and the text is rewritten.
Free translation	Produces the TL text without the style, form, or content of the original.
Idiomatic translation	Reproduces the 'message' of the original but tends to distort nuances of meaning by preferring colloquialisms and idioms where these do not exist in the original.
Communicative translation	Conveying the exact contextual meaning of the original in such a way that both content and language are readily acceptable and comprehensible to the readership (1988b, 45–47).

Peter Newmark. Semantic-Communicative Translation Comparison.

Parameter	Semantic Translation	Communicative Translation
Transfer of foreign elements into the TL culture	Focusing on the thought processes of the transmitter as an individual; it should only help TT reader with connotations if they are a crucial part of message	Subjective, TT reader-focused, oriented towards a specific language and culture
Culture	Remaining within the SL culture	Transferring foreign elements into the TL culture
Time and origin	Not fixed in any time or local space; translation needs to be done anew with every generation	Ephemeral and rooted in its own contemporary context
Relation to SL	Always 'inferior' to ST; 'loss' of meaning	May be 'better' than the ST; 'gain' of force and clarity even if loss of semantic content
Use of form of SL	If ST language norms deviate, this must be replicated in TT; 'loyalty' to ST author	Respect for the form of the SL, but overriding 'loyalty' to TL norms
Form of TL	More complex, awkward, detailed, concentrated; tendency to 'over-translate'	Smoother, simpler, dearer, more direct, more conventional; tendency to 'under-translate'
Appropriateness	For serious literature, autobiography, 'personal effusion', any important political (or other) statement	For the vast majority of texts, e.g. non-literary writing, technical and informative texts, publicity, standardized types, popular fiction
Criterion for evaluation	Accuracy of reproduction of the significance of ST	Accuracy of communication of ST message in TT

Переклад першої промови на посаді прем'єр-міністра Великої Британії Ріші

Сунака, виконаний Вікторією Озеркевич

Промова англійською мовою	Переклад промови на українську мову
Good morning,	Доброго ранку,
I have just been to Buckingham Palace and accepted His Majesty the King's invitation to form a government in his name.	Я щойно був у Букінгемському палаці і прийняв запрошення Його Величності короля сформувати уряд від його імені.
It is only right to explain why I am standing here as your new prime minister.	Буде правильним пояснити, чому я стою тут як ваш новий прем'єр-міністр.
Right now our country is facing a profound economic crisis.	Прямо зараз наша країна переживає глибоку економічну кризу.
The aftermath of Covid still lingers.	Наслідки COVID-19 все ще відчуваються.
Putin's war in Ukraine has destabilized energy markets and supply chains the world over.	Війна Путіна в Україні дестабілізувала енергетичні ринки та ланцюги постачання по всьому світу.
I want to pay tribute to my predecessor, Liz Truss.	Я хочу віддати належне моїй попередниці, Ліз Трас.
She was not wrong to want to improve growth in this country — it is a noble aim — and I admired her restlessness to create change.	Вона не помилялася, бажаючи покращити економічне зростання в цій країні - це благородна мета - і я захоплювався її невгамовним прагненням творити зміни.
But some mistakes were made — not borne of ill will or bad intentions, quite the opposite, in fact — but mistakes nonetheless.	Але деякі помилки були допущені — не через погані наміри, ні, насправді зовсім навпаки, але тим не менше помилки є помилками.
And I have been elected as leader of my party, and your prime minister, in part, to fix them.	І мене обрали лідером партії, і вашим прем'єр-міністром, частково, для того, щоб виправити їх.

And that work begins immediately.	І ця робота починається негайно.
I will place economic stability and confidence at the heart of this government's agenda.	Економічна стабільність і довіра будуть на першому місці порядку денного цього уряду.
This will mean difficult decisions to come.	Це означатиме прийняття важких рішень.
But you saw me during Covid, doing everything I could, to protect people and businesses, with schemes like furlough.	Але ви бачили, як я робив усе, що міг, під час Covid, щоб захистити людей та бізнес за допомогою таких схем, як відпустка без збереження заробітної плати.
There are always limits, more so now than ever, but I promise you this: I will bring that same compassion to the challenges we face today.	Завжди є обмеження, зараз їх більше, ніж будь-коли, але я обіцяю вам: я виявлятиму ту саму відданість викликам, з якими ми стикаємося сьогодні.
The government I lead will not leave the next generation, your children and grandchildren, with a debt to settle that we were too weak to pay ourselves.	Уряд, який я очолюю, не залишить наступному поколінню, вашим дітям і онукам, борг, який ми не змогли сплатити самі через нашу слабкість.
I will unite our country, not with words, but with action.	Я об'єднаю нашу країну не словами, а діями.
I will work day in and day out to deliver for you.	Я буду працювати день і ніч, щоб догодити вам.
This government will have integrity, professionalism and accountability at every level.	Цей уряд матиме чесність, професіоналізм та підзвітність на всіх рівнях.
Trust is earned.	Довіру треба заслужити.
And I will earn yours.	І я це зроблю.
I will always be grateful to Boris Johnson for his incredible achievements as prime minister, and I treasure his warmth and generosity of spirit.	Я завжди буду вдячний Борису Джонсону за його неймовірні досягнення на посаді прем'єр-міністра, я ціную його теплоту і щедрість духу.

And I know he would agree that the mandate my party earned in 2019 is not the sole property of any one individual, it is a mandate that belongs to and unites all of us.	І я знаю, що він погодився б з тим, що мандат, який моя партія отримала в 2019 році, не є виключною власністю якоїсь однієї людини, це мандат, який належить всім нам і об'єднує нас усіх.
And the heart of that mandate is our manifesto.	І серце цього мандату - наш маніфест.
I will deliver on its promise: a stronger N.H.S., better schools, safer streets, control of our borders, protecting our environment, supporting our armed forces, leveling up and building an economy that embraces the opportunities of Brexit, where businesses invest, innovate and create jobs.	Я виконаю свої обіцянки: сильніша Національна служба охорони здоров'я, кращі школи, безпечніші вулиці, контроль над нашими кордонами, захист навколишнього середовища, підтримка Збройних сил, вирівнювання та розбудова економіки, яка використовує можливості Brexit, де бізнес інвестує, впроваджує інновації та створює робочі місця.
I understand how difficult this moment is.	Я розумію, наскільки це важкий момент.
After the billions of pounds it cost us to combat Covid, after all the dislocation that caused in the midst of a terrible war that must be seen successfully to its conclusions, I fully appreciate how hard things are.	Після мільярдів фунтів стерлінгів, яких нам коштувала боротьба з Covid, після всіх потрясінь, які сталися в розпал жахливої війни, яку необхідно успішно довести до кінця, я повністю усвідомлюю, наскільки все складно.
And I understand, too, that I have work to do to restore trust after all that has happened.	І я також розумію, що у мене є багато роботи, щоб відновити довіру після всього, що сталося.
All I can say is that I am not daunted.	Можу лише сказати, що мене це не лякає.
I know the high office I have accepted, and I hope to live up to its demands.	Я знаю, на яку високу посадку я погодився, і сподіваюся відповідати її вимогам.

<p>But when the opportunity to serve comes along, you cannot question the moment, only your willingness.</p>	<p>Але коли з'являється можливість служити, ви не можете ставити під сумнів момент - тільки свою готовність.</p>
<p>So I stand here before you ready to lead our country into the future, to put your needs above politics, to reach out and build a government that represents the very best traditions of my party.</p>	<p>Отже, я стою тут перед вами, готовий вести нашу країну в майбутнє, ставити ваші потреби вище політики, простягнути руку допомоги і побудувати уряд, що представляє найкращі традиції моєї партії.</p>
<p>Together we can achieve incredible things.</p>	<p>Разом ми зможемо досягти неймовірних результатів.</p>
<p>We will create a future worthy of the sacrifices so many have made and fill tomorrow, and every day thereafter with hope.</p>	<p>Ми створимо майбутнє, гідне тих жертв, на які пішли так багато людей, і наповнимо завтрашній день і кожен наступний надією.</p>
<p>Thank you.</p>	<p>Дякую вам.</p>

Переклад першої промови на посаді прем'єр-міністра Великої Британії

Бориса Джонсона, виконаний Вікторією Озеркевич

Промова англійською мовою	Переклад промови на українську мову
Good afternoon.	Добрий день.
I have just been to see Her Majesty the Queen who has invited me to form a government, and I have accepted.	Я щойно був у Її Величності королеви, яка запропонувала мені сформуувати уряд, і я погодився.
I pay tribute to the fortitude and patience of my predecessor and her deep sense of public service, but in spite of all her efforts, it has become clear that there are pessimists at home and abroad who think after three years of indecision that this country has become a prisoner to the old arguments of 2016.	Я віддаю належне силі духу і терпінню моєї попередниці та її глибокому розумінню державного служіння, але, незважаючи на всі її зусилля, стало зрозуміло, що в країні і закордоном є песимісти, які вважають, що після трьох років нерішучості ця країна стала в'язнем старих аргументів 2016 року.
And in this home of democracy, we are incapable of honouring a democratic mandate.	І в цьому будинку демократії ми не здатні виконати демократичний мандат.
And so I'm standing before you today to tell you, the British people, that those critics are wrong.	І тому я стою перед вами сьогодні, щоб сказати вам, британському народу, що ці критики помиляються.
The doubters, the doomsters, the gloomsters, they are going to get it wrong again.	Ті, хто сумнівається, приречені, похмурі - усі вони знову помиляються.

<p>The people who bet against Britain are going to lose their shirts because we're going to restore trust in our democracy and we are gonna fulfill the repeated promises of parliament to the people.</p>	<p>Люди, які роблять ставку проти Британії, втратять свої сорочки, тому що ми відновимо довіру до нашої демократії і ми виконаємо неодноразові обіцянки парламенту народу.</p>
<p>And we will come out of the EU on October the 31st no ifs or buts.</p>	<p>І ми вийдемо з Європейського Союзу 31 жовтня, без будь-яких "якщо" та "але".</p>
<p>And we will do a new deal, a better deal that will maximise the opportunities of Brexit while allowing us to develop a new and exciting partnership with the rest of Europe.</p>	<p>І ми укладемо нову угоду, кращу угоду, яка максимізує можливості Brexit (виходу Великої Британії з ЄС) і водночас дозволить нам розвивати нове успішне партнерство з Європою.</p>
<p>Based on free trade and mutual support.</p>	<p>На основі вільної торгівлі та взаємної підтримки.</p>
<p>I have every confidence that in 99 days time we will have cracked it.</p>	<p>Я повністю впевнений, що через 99 днів ми це зробимо.</p>
<p>But you know what?</p>	<p>Але знаєте що?</p>
<p>We aren't going to wait 99 days because the British people have had enough of waiting.</p>	<p>Ми не збираємося чекати 99 днів, тому що британському народу набридло чекати.</p>
<p>The time has come to act, to take decisions, to give strong leadership and to change this country for the better.</p>	<p>Настав час діяти, приймати рішення, забезпечити сильне керівництво і змінити цю країну на краще.</p>
<p>And though the Queen has just honoured me with this extraordinary office of state, my job is to serve you the people because if there's one point we politicians need to remember it is that the people are our bosses.</p>	<p>І хоча королева щойно вшанувала мене цією надзвичайною державною посадою, моя робота полягає в тому, щоб служити вам, людям, тому що якщо і є щось, про що ми, політики, повинні пам'ятати, то це те, що люди - наші керівники.</p>

<p>My job is to make your streets safer with another 20,000 police on the streets and we start recruiting forthwith.</p>	<p>Моя робота полягає в тому, щоб зробити ваші вулиці безпечнішими, залучивши ще 20 000 поліцейських до роботи, і ми негайно розпочинаємо набір.</p>
<p>My job is to make sure you don't have to wait three weeks to see your GP.</p>	<p>Моя робота полягає в тому, щоб переконатися, що вам не доведеться чекати три тижні, щоб звернутися до терапевта.</p>
<p>And we start work this week with 20 new hospital upgrades and ensuring that the money for the NHS really does get to the front line.</p>	<p>І ми починаємо роботу на цьому тижні з модернізації 20 лікарень і забезпечення того, щоб гроші для національної служби охорони здоров'я дійсно надходили туди, куди їх виділяють.</p>
<p>My job is to protect you or your parents or grandparents from the fear of having to sell your home to pay for the costs of care.</p>	<p>Моя робота полягає в тому, щоб захистити вас, ваших батьків і бабусь і дідусів від страху, що потрібно буде продати свій будинок, щоб оплатити витрати на догляд.</p>
<p>And so, I am announcing now on the steps of Downing Street that we will fix the crisis in social care once and for all with a clear plan we have prepared to give every older person the dignity and security they deserve.</p>	<p>І тому я оголошую зараз на сходах Даунінг-стріт, що ми раз і назавжди подолаємо кризу соціального забезпечення за допомогою чіткого плану, який ми підготували, щоб дати кожній літній людині гідність і безпеку, на які вони заслуговують.</p>
<p>My job is to make sure your kids get a superb education wherever they are in the country, and that's why we have already announced that we're going to level up per-pupil funding in primary and secondary schools. And that is the work that begins immediately behind that black door.</p>	<p>Моя робота полягає в тому, щоб ваші діти отримували чудову освіту, де б вони не знаходилися, і саме тому ми вже оголосили, що збираємося вирівняти фінансування на одного учня в початковій і середній школі. І ця робота починається одразу за цими чорними дверима.</p>

And though I am today building a great team of men and women, I will take personal responsibility for the change I want to see.	І хоча сьогодні я створюю чудову команду чоловіків і жінок, я візьму на себе особисту відповідальність за зміни, які я хочу бачити.
Never mind the backstop, the buck stops here.	Не дивлячись ні на що, я обіцяю, вихід знайдеться.
And I will tell you something else about my job.	І я розповім вам ще дещо про свою роботу.
It is to be prime minister of the whole United Kingdom, and that means uniting our country.	Робота прем'єр-міністра усього Сполученого Королівства полягає в об'єднанні всієї країни.
Answering at last the plea of the forgotten people and the left-behind towns by physically and literally renewing the ties that bind us together, that with safer streets and better education and fantastic new road and rail infrastructure and full fibre broadband.	Нарешті відгукнутись на благання забутих людей і покинутих міст, фізично і буквально оновивши зв'язки, які пов'язують нас разом: безпечніші вулиці, краща освіта, фантастична нова автомобільна і залізнична інфраструктура та широкопasmовий оптоволоконний зв'язок.
We level up across Britain with higher wages, higher living wage, higher productivity.	Ми вирівнюємося по всій Британії, пропонуючи вищі зарплати, вищий прожитковий мінімум, вищу продуктивність.
We close the opportunity gap, giving millions of young people the chance to own their own homes and giving business the confidence to invest across the UK because it is time we unleashed the productive power, not just of London and the south-east, but of every corner of England, Scotland, Wales, and Northern Ireland.	Ми ліквідуємо розрив у можливостях, надаючи мільйонам молодих людей шанс мати власне житло, а бізнесу - впевненість в інвестуванні по всій Великій Британії, адже настав час вивільнити продуктивну силу не лише Лондона та південного сходу, а й кожного куточка Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії.

<p>The awesome foursome that are incarnated in that red, white, and blue flag, who together are so much more than the sum of their parts and whose brands and political personality is admired and even loved around the world.</p>	<p>Дивовижна четвірка, втілена в червоно-біло-блакитному прапорі, яка разом є набагато більшим, ніж сума своїх частин, і чийми брендами та політичними особистостями захоплюються і навіть люблять у всьому світі.</p>
<p>For our inventiveness, for our humor, for our universities, our scientists, our armed forces, our diplomacy for the equalities on which we insist where the race or gender or LGBT or the right of every go in the world to 12 years of quality education, for the values we stand for around the world.</p>	<p>За нашу винахідливість, за наш гумор, за наші університети, наших вчених, наші Збройні сили, нашу дипломатію, за рівність, на якій ми наполягаємо, незалежно від раси, статі, ЛГБТ або права кожної людини в світі на 12-річну якісну освіту, за цінності, які ми відстоюємо в усьому світі.</p>
<p>Everyone knows the values that flag represents.</p>	<p>Всі знають, які цінності представляє цей прапор.</p>
<p>It stands for freedom and free speech and Habeas Corpus.</p>	<p>Він виступає за свободу слова та Habeas Corpus*.</p>
<p>In the rule of law and above all, it stands for democracy.</p>	<p>За верховенство права і, перш за все, за демократію.</p>
<p>And that is why we will come out of the EU on October 31st.</p>	<p>І саме тому ми вийдемо з ЄС 31 жовтня.</p>
<p>Because in the end Brexit was a fundamental decision by the British people — that they wanted their laws made by people that they can elect and they can remove from office.</p>	<p>Тому що врешті-решт Brexit був фундаментальним рішенням британців — вони хотіли, щоб їхні закони ухвалювали люди, яких вони могли обирати та звільняти з посади.</p>
<p>And we must now respect that decision and create a new partnership with our European friends — as warm, as close and as affectionate as possible.</p>	<p>І тепер ми повинні поважати це рішення і створити нове партнерство з нашими європейськими друзями — настільки тепле, близьке і тісне, наскільки це можливо.</p>

And the first step is to repeat unequivocally our guarantee to the 3.2m EU nationals now living and working among us.	І перший крок — однозначно підтвердити наші гарантії 3,2 мільйонам громадян ЄС, які зараз живуть і працюють серед нас.
Let's I say directly to you: Thank you.	Давайте я скажу прямо: спасибі вам.
Thank you for your contribution to our society.	Дякуємо вам за Ваш внесок у наше суспільство.
Thank you for your patience.	Спасибі вам за ваше терпіння.
And I can assure you that under this government you will have the absolute certainty of the right to live and remain.	І я можу вас запевнити, що за цього уряду ви матимете абсолютну впевненість у праві жити і залишатися тут.
And I say next to our friends in Ireland and in Brussels and around the EU, I am convinced we can do a deal without checks at the Irish border because we refuse under any circumstances to have such checks and yet without that anti-democratic backstop the same problem exists	І я говорю разом з нашими друзями в Ірландії, в Брюсселі і по всьому ЄС: я переконаний, що ми можемо укласти угоду без перевірок на ірландському кордоні, тому що ми відмовляємося за будь-яких обставин проводити такі перевірки, і все ж без цієї антидемократичної підтримки така ж проблема існує.
And it is of course vital at the same time that we prepare for the remote possibility that Brussels refuses any further to negotiate and we are forced to come out with no deal.	І, звичайно, в той же час життєво важливо, щоб ми підготувалися до віддаленої можливості того, що Брюссель відмовиться від подальших переговорів і ми будемо змушені відмовитися від угоди.
Not because we want that outcome, of course not, but because it is only common sense to prepare.	Не тому, що ми хочемо такого результату, звісно, ні, а тому, що підготуватися - це просто здоровий глузд.
And let me stress that there is a vital sense in which those preparations cannot be wasted.	І дозвольте мені підкреслити, що в життєво важливому сенсі така підготовка не може бути даремною.

<p>And that is because under any circumstances, we will need to get ready, at some point in the near future, to come out of the EU customs union and out of regulatory control.</p>	<p>І це тому, що за будь-яких обставин нам потрібно буде підготуватися, в якийсь момент в найближчому майбутньому до виходу з митного союзу ЄС і з під контролю регулюючих органів.</p>
<p>Fully determined, at last to take advantage of Brexit because that is the course on which this country is now set.</p>	<p>Сповнені рішучості, нарешті, скористаємося перевагами Brexit, тому що це курс, який обрала ця країна.</p>
<p>With high hearts and growing confidence we will accelerate the work of getting ready and the ports will be ready and the banks will be ready and the factories will be ready and business will be ready and the hospitals will be ready and our amazing food and farming sector will be ready and waiting to continue selling evermore, not just here but around the world.</p>	<p>З натхненням і зростаючою впевненістю ми прискоримо роботу з підготовки, і порти будуть готові, і банки будуть готові, і фабрики будуть готові, і бізнес буде готовий, і лікарні будуть готові, і наш дивовижний сектор продуктів харчування і сільського господарства будуть готові, і продаватимуть ще більше, не тільки тут, але і по всьому світу.</p>
<p>And don't forget that in the event of a no deal outcome, we will have that extra lubrication of the 39bn pounds and whatever deal we do, we will prepare this autumn for an economic package to boost British business and to lengthen this country's lead as the number one destination in this continent for overseas investment.</p>	<p>І не забувайте, що у разі відмови від угоди у нас буде додаткова підтримка в розмірі 39 мільярдів фунтів стерлінгів, і яку б угоду ми не уклали, цієї осені ми підготуємо економічний пакет, який стимулюватиме британський бізнес і зміцнить лідерство цієї країни як країни номер один на континенті для іноземних інвестицій.</p>

<p>And to all those who continue to prophesied disaster, I say yes, there will be difficulties though I believe that with energy and application, they will be far less serious than some have claimed.</p>	<p>І всім тим, хто продовжує передбачати катастрофу, Я кажу: так, труднощі будуть, хоча я вірю, що при наявності енергії і практичного застосування, вони будуть набагато менш серйозними, ніж стверджують деякі.</p>
<p>But if there is one thing that is really sapped the confidence of business over the last three years, it is not the decisions we have taken — it is our refusal to take decisions.</p>	<p>Але якщо є одна річ, яка дійсно підірвала довіру бізнесу за останні три роки, це не ті рішення, які ми прийняли, а наша відмова приймати рішення.</p>
<p>And to those who say we cannot be ready, I say, do not underestimate this country.</p>	<p>І тим, хто каже, що ми не можемо бути готові, я кажу: не варто недооцінювати цю країну.</p>
<p>Do not underestimate our powers of organisation and our determination because we know the enormous strengths of this economy.</p>	<p>Не варто недооцінювати нашу організованість і рішучість, тому що ми знаємо величезні переваги цієї економіки.</p>
<p>In life sciences, in tech, in academia, in music, the arts, culture, financial services.</p>	<p>У медико-біологічних науках, технологіях, академічному середовищі, музиці, мистецтві, культурі, фінансових послугах.</p>
<p>It is here in Britain that we are using gene therapy for the first time to treat the most common form of blindness.</p>	<p>Саме тут, у Великобританії, ми вперше використовуємо генну терапію для лікування найпоширенішої форми сліпоти.</p>
<p>Here in Britain that we are leading the world in battery technology that will help cut CO2 and tackle climate change and produce green jobs for the next generation.</p>	<p>Тут, у Великобританії, ми є світовими лідерами в області акумуляторних технологій, які допоможуть скоротити викиди CO2, впоратися зі зміною клімату і створити екологічно чисті робочі місця для наступного покоління.</p>

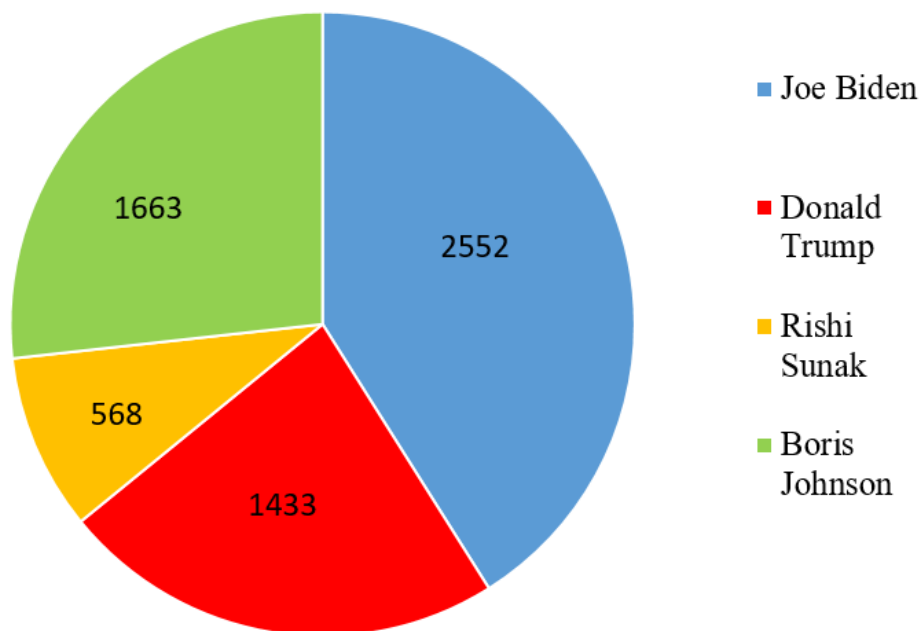
And as we prepare for a post Brexit future, it is time we look not at the risks, but at the opportunities that are upon us.	І оскільки ми готуємося до майбутнього після Brexit, настав час нам поглянути не на ризики, а на можливості, які відкриваються перед нами.
So let us begin work now to create free ports that will drive growth from thousands of high skilled jobs in left-behind areas.	Тож давайте почнемо працювати над створенням вільних портів, які стимулюватимуть зростання завдяки тисячам висококваліфікованих робочих місць у занедбаних регіонах.
Let's start now.	Давайте почнемо зараз.
To liberate the UK's extraordinary bioscience sector from anti genetic modification rules and let us develop the blight resistant crops that will feed the world.	Звільнімо видатний сектор біонауки Великобританії від правил, що забороняють генетичну модифікацію, і дозволимо вирощувати стійкі до фітофторозу культури, які нагодують світ.
Let's get going now on our own position, navigation and timing, satellite and Earth observation systems.	Давайте перейдемо до нашої власної позиції, навігації та хронометражу, супутникових систем та систем спостереження за Землею.
UK assets orbiting in space with all the long-term strategic and commercial benefits for this country.	До британських активів, що знаходяться на орбіті в космосі, з усіма довгостроковими стратегічними і комерційними вигодами для цієї країни.
Let's change the tax rules to provide extra incentives to invest in capital and research.	Давайте змінимо податкові правила, щоб забезпечити додаткові стимули для інвестицій у капітал та дослідження.
And let's promote the welfare of animals that has always been so close to the hearts of the British people.	І давайте сприяти добробуту тварин, які завжди такі дорогі британцям.
And yes, let's start now on those free trade deals because it is free trade that have done more than anything else to lift billions out of poverty.	І так, давайте почнемо зараз із тих угод про вільну торгівлю, тому що саме вільна торгівля зробила більше, ніж будь-що інше, щоб вивести мільярди людей із бідності.

<p>All this and more we can do now and only now at this extraordinary moment in our history, and after three years of unfounded self-doubt, it is time to change the record, to recover our natural and historic role as an enterprising, outward looking and truly global Britain, generous in temper and engaged with the world.</p>	<p>Усе це та багато іншого ми можемо зробити зараз і тільки зараз у цей надзвичайний момент нашої історії, і після трьох років безпідставних сумнівів у собі настав час змінити рекорд, відновити нашу природну та історичну роль підприємливої, орієнтованої назовні і справді глобальна Британія, щедра на вдачу та залучена до світу.</p>
<p>No one in the last few centuries has succeeded in betting against the pluck and nerve and the ambition of this country.</p>	<p>Нікому за останні кілька століть не вдалося поставити під сумнів мужність, сміливість та амбіції цієї країни.</p>
<p>They will not succeed today.</p>	<p>Сьогодні у них теж нічого не вийде.</p>
<p>We in this government will work flat-out to give this country the leadership it deserves, and that work begins now.</p>	<p>Ми в цьому уряді будемо працювати з усіх сил, щоб забезпечити цій країні лідерство, якого вона заслуговує, і ця робота починається прямо зараз.</p>
<p>Thank you very much.</p>	<p>Велике вам дякую.</p>

*Habeas Corpus - юридичний термін, що являє собою судовий наказ, який вимагає, щоб арештованого було доставлено до суду

The number of words in the inaugural speech

The number of words in the speech

Партійна та релігійна приналежність політиків

Politician	Party affiliation	Religious affiliation
Joe Biden	Democratic Party	Catholic Church
Donald Trump	Republican Party	Presbyterian Church
Rishi Sunak	Conservative Party	Hinduism
Boris Johnson	Conservative Party	Anglican Church

Summary

The translation of inaugural speeches is one of the most important and interesting translation issues. This topic is a recurring theme among translation researchers, political scientists, and anyone involved in society and politics. The analysis of translation is studied in various disciplines within the fields of translation studies, linguistics, education, social sciences, psychology, regional studies, cultural studies, international relations, communication research, and biblical translations. Each field has its own assumptions, dimensions of analysis, and methodology.

Our bachelor's paper aims to systematise the experience and improve the translation of inaugural speeches, identify linguistic and cultural aspects and translation strategies, and determine the impact of these speeches on state and governmental processes. The object of the study is political discourse, and the subject is the inaugural speeches of British and American politicians. To achieve this goal, we reviewed scientific works, studied the theory of political discourse, identified the preferences of politicians, studied the political and historical contexts of the speeches, analysed translations, and considered cultural differences. The main research methods used include analysis, comparative and descriptive methods, as well as component and contextual analysis.

This research improves existing translations and offers our own variants. The work has the structure of an introduction, two sections with conclusions, general conclusions, a list of references and appendices.

The study included a review of short biographies of politicians, as well as an analysis of the terminology used in their speeches. Party affiliation reflects the promises of politicians, with the Republican Party espousing conservative values and the Democratic Party progressive ones. In the USA, these parties are Democratic and Republican, in Great Britain - Conservative and Liberal Democrats, and their programs are generally similar.

The leaders of the countries we considered belong to different religions: Joe Biden - Catholicism, Donald Trump - Presbyterianism, Rishi Sunak - Hinduism, Boris Johnson - Anglicanism. God and the Bible are often mentioned in the speeches of American politicians, but not in the speeches of British politicians addressing Her Majesty. Accurate translation of speeches requires deep cultural knowledge. Speeches contain many clichés,

American presidents often address those present in the exclamatory case. There are also difficulties with the translation of idiomatic phrases: they diverge with the existing Ukrainian ones, hence we have to do the further research of the phrase and lexical units separately in order to translate it correctly. For an accurate translation, it is necessary to understand the historical events and know about the predecessors of the leaders they mention in their speeches.

Leaders cite historical events and documents such as the Emancipation Proclamation, Brexit and the COVID-19 pandemic that require translation clarification. Abbreviations are used that may be unfamiliar to some audiences, such as NHS and GP. There is a challenge in translating specific terminology from different areas of life. The Latin term "Habeas Corpus" may require some explanation. It is important to include emotional exclamations and events in transcripts and translations. Knowledge of translation transformations and methods is extremely important. Leaders emphasize the successes, intelligence and faith of their country and nation.

In the study, we discovered the structure of the inaugural speeches of American presidents and British Prime Ministers. American leaders speak clearly, use contrasts, metaphors and historical facts. British leaders are less talkative, but express gratitude and recommendations. The inauguration in the US is more lavish, attracting a lot of attention, while in the UK it is more modest. We achieved the goal of the research by studying the theory and solving the problems of translating political speeches.

Therefore, we believe that our scientific work contributed to the improvement of political discourse and the translation of political speeches. We have improved the existing translations of the speeches of Joe Biden and Donald Trump, as well as completed full translations of the speeches of the Prime Ministers of Great Britain into Ukrainian. We developed scientific approaches to the translation of historical events, proper names, and cultural phenomena, and were also able to identify the systematics of similar patterns in leaders' speeches.